І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 200. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ЖОВТНЯ 1961 | 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 20, 1961 | No. 200. VOL. LXVIII.

АТОМОВА КОМІСІЯ ПІДГОТОВЛЯЄ ПРОБНІ ЕКСПЛЬОЗІЇ В ПОВІТРІ

ПЛЯНУЮТЬ ВІДНОВИТИ ПРОБНІ АТОМОВІ ПОЛЯ НА ОСТРОВІ ЕНІВЕТОК НА ПАЦИФІКУ

Вашингтон. — Представник Комісії Атомової Енергії повідомив 18-го жовтня, що робляться студії над тим, щоб відновити атомові пробні поля на острові Еніветок на Пацифіку, де б можна було переводити пробні атомові експльозії в повітрі. Це сталося у зв'язку з тим, що уряд ЗДА вирішив переводити пробні атомові експльозії в повітрі, якщо в найближчому часі не прийде до добровільного і певного порозуміння в справі заборони пробних атомових вибухів, над чим тепер нараджуються в Асамблеї Об'єднаних Націй. Державний секретар Дін Раск відмовився говорити про цю справу на пресовій конференції, заявивши, що про це може складати заяву тільки Президент. Але державний секретар сказав, що ЗДА вже не будуть вдоволені з такого рішення в ОН, як це було 31-го жовтня 1958 року, коли всі країни зобов'язалися були припинити пробні експльозії, але не вможливили контролі над цим зобов'язанням, і СССР міг підготовлятися до тих проб, які тепер в числі понад 20 вже перевів, і які хоче закінчити експльозією 50 мегатонової бомби. Раск сказав, що, можливо, СССР, перевівши наперед підготовчі вибухи, може знову запропонувати припинити експльозії, та таємно підготовлятися до нових вибухів. Коли б знову мали припинити пробні вибухи, то мусіла б бути запевнена контроля, щоб СССР не міг обманути ЗДА. Раск сказав, що ЗДА вже не погодяться на те, щоб, без запевненої контролі припинити пробні вибухи, хоч ОН цього вимагала б — СССР вже давніше два рази на терені ОН був за припиненням пробних експльозій, але пізніше сам, без повідомлення, почав переводити вибухи. Раск висловив надію, що СССР таки не буде випробовувати своєї 50 мегатонової бомби, бо така експльозія з технічного боку зовсім не є потрібна, і радіація по цілій Землі сильно збільшилася б. ЗДА знайшлися в гіршій ситуації в порівнянні з СССР, бо Америка занедбала втримувати в готовому стані свої пробні атомові поля на острові Еніветок на Пацифіку. Це поле до липня в 1960 му році було збережене в доброму стані, але від того часу воно призначене на стацію, до якої слідкувати за сателітами і ракетами. Тепер треба і грошей і часу, щоб на острові Еніветок знов могли відбуватися пробні експльозії в повітрі.

Американська армія має доволі модерних рушниць М-14

Вашингтон. — Представники департаменту оборони повідомили, що продукція модерних рушниць М-14 так збільшилася, що вже ті кріси мають ті армійські з'єднання, які могли б мати в першу черговому нагоду користати з нових рушниць. І так цю зброю має вже берлінський гарнізон, бойові частини 7-ої армії, яка стоїть в Німеччині, 101-ша дивізія парашутистів у ЗДА та інші з'єднання, що саме тепер вишколюються. Нові рушниці — це напів автоматичні кріси, які були апробовані з 1957-му році, і які мають заступати модель крісів із другої світової війни і війни в Кореї. Президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що місячна продукція цих крісів збільшилася до 44,000 замість давніших 9,000. Пентагон, запевнив що темп продукції зброї буде ще більше спішений. Це все внаслідок публічної критики, що нову зброю продукується в заповільному темпі, і армійські з'єднання і надалі користають із крісів, що були під час другої світової війни.

Айзенгавер обережно висловлюється про протирадіяційні сховища

Нюарк, Н. Дж. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що він обережно мусить висловлюватися в справі будови протирадіяційних сховищ, бо він не знає, якою повинна бути правильна відповідь в цій справі. Його заохочували, щоб на своїй фармі вибудував собі сховище, але він цього досі не зробив, бо боявся, щоб „не заалярмувати та не застрашити людей". Колишній президент казав також, що він, стоячи перед проблемою сховищ, подібно як і інші американці, думає над тим, чи він був би разом із своєю родиною в своєму сховищі, коли б ворог скинув бомби над ЗДА. Президент Айзенгавер сказав таке в цій справі: „Коли б я був у безпечному сховищі, а члени моєї родини там не були зі мною, то я вийшов би зі сховища, бо я не хотів би жити на світі, стративши родину". Та все таки Айзенгавер заявив, що не надто дорогі сховища можуть бути добрею інвестицією. Він казав, що уряд повинен давати податкові знижки тим, які витратили гроші на будову сховищ.

Джо Вокер встановив новий рекорд швидкости — 3,920 миль на годину

Едвардс Ер Форс бейс, Каліфорнія. — Пільот Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джо Вокер 17-го жовтня встановив новий рекорд швидкости 3,920 миль на годину. Він летів із швидкістю на шість разів більшою від швидкости звука і вважає свій лет „за звичайну подію", хоч температура деяких частин його ракети - літака Х-15 виносила 1,110 ступнів Фаренгайта. В середу 11-го жовтня майор летунства Роберт М. Вайт встановив був рекорд швидкости 3,647 на годину. Вокер осягнув висоту 110,000 стіп, а майор Вайт здобув висоту 217,000 стіп.

В АМЕРИЦІ

● На науковій конференції в Ню Йорку д-р Джозеф А. Баквольтер заявив, що особи із типом крови „О" є схильніші до захворювання на пістряк 12-тки або шлунка, ніж ті особи, які мають тип крови А, Б, або АБ. Він досліджував кров 2386 пацієнтів, які мали пістряка на дванадцятиці, і 817 пацієнтів із пістряком на шлунку, і стверджує, що пацієнти із типом крови „О" в більшому відсотку недужали на пістряка, як із іншими типами крови.

● До ЗДА приїжджають цього тижня 400 туристів із Швайцарії, яких будуть обслуговувати з спеціяльною увагою, бо Туристична Агенція хоче зробити рекляму для цієї країни серед швайцарців.

● Президент Кеннеді із дружиною 17-го жовтня був присутній на концерті крайової Симфонічної Оркестри у Вашингтоні, приємній як він на другу частину програми, коли грали „П'яту симфонію" Чайковського, що належить до улюблених творів Президента. Диригент оркестри Говард Мічелл прислав був квітки пані Кеннеді два тижні тому. Президент не міг бути на першій частині, бо мусів бути господарем на прийнятті в Білому Домі.

В БОРОТЬБІ З КОМУНІЗМОМ ПЕРЕМОЖЕ ЗАХІД СВОЄЮ ДУХОВОЮ СИЛОЮ — ЗАЯВЛЯЄ АЙЗЕНГАВЕР

Ню Йорк. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер, виступаючи на прийнятті під час річного бенкету Фундації ім. Алфреда Е. Сміта, заявив, що в сьогоднішній холодній війні з комунізмом перевага є за західнім світом з огляду на його духову силу і що тому тепер перемога буде за Заходом. Комунізм, який покладається тільки на матеріялістичні цілі і засоби, знищить — за словами Айзенгавера — сам себе, не зважаючи на теперішні тимчасові успіхи і досягнення. „Вартість якоїсь політичної системи — заявив колишній президент — міряється кінцевим призначенням тих, які живуть в ній. Якщо ж ця система ограбовує людину з її духовости, з її гідности і її свободи, то вона заперечує сама себе, без огляду на те, чого вона під сучасну добу добилася". Америка мусить — на думку Айзенгавера — збільшити свою могутність і то не тільки мілітарну й економічну силу, але передусім духову, яка є найважливішою і вирішальною. В 100-дол. бенкеті, що відбувся в середу дня 18-го жовтня в залах готелю Валдорф Асторія в Ню Йорку, виступали з промовами крім Айзенгавера ще нюйоркський губернатор Рокефеллер кардинал Спеллман та посадник Ню Йорку Вагнер.

Рокефеллер плянує збудувати мешкання для мільйона осіб

Ню Йорк. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер виготовив велику будівельну програму, згідно з якою впродовж найближчих 10-ох років мали б в Ню Йорку збудувати нові мешкання для одного мільйона осіб, це значить для 250.000 родин. Оригінальним в цій програмі є те, що ті доми мали б бути збудовані над тереном, що є публічною власністю, бо місто використовувало б свої права в повітрі над своїми площами, автострадами, в'їздами до тунелів, портовими причалами, шкільними площами. Хоч це не є зовсім новий плян, але оригінальною є ціла пропозиція з масовість будинків, які пропонує збудувати Рокефеллер. Ці доми мали б бути призначені для родин із середніми прибутками. Їх мали б будувати приватні фірми за допомогою міста і стейту. Чинш від одної кімнати мав би виносити по $29, або й менше. Губернатор Рокефеллер говорив про цей плян на пресовій конференції, подаючи вже і число „площ" — 208 для цих будинків.

Д-р Геллер обороняє бюджетову політику уряду

Шікаго. — Голова Президентської Ради Економічних Дорадників д-р Волтер В. Геллер, промовляючи на конвенції забезпечевих товариств, заявив, що „критичний час для цін на товари" настане при кінці найближчого року, а стримуючим фактором буде федеральний бюджет. Д-р Геллер обороняє бюджетову політику уряду, згідно з якою дефіцит в цьому фінансовому році мав би винести коло 6-ох більйонів долярів. Д-р Геллер каже що „є конструктивний дефіцит і деструктивний". Коли приватні люди видають більше долярів, то це скріплює економіку, а коли робить це уряд, то це також повинно збільшувати ріст економіки, бо ж урядові доляри не є якимись містерійними долярами, що мали б спричинити депресію. При кінці цього року спостерігається пожвавлення продукції, обнижується продукція і зменшують прибутки.

Конгресмен Міллер закликає Президента вияснити свою німецьку політику

Лос Анджелес. — Голова Республиканського Крайового Комітету конгресмен Вілліям Е. Міллер закликає президента Кеннеді скласти „ясну заяву" в справі американської політики у відношенні до Берліну і цілої німецької проблеми. Конгресмен сказав, що республиканці твердо стоятимуть біля Президента, „коли він буде енергійним у справах закордонної політики", бо досі, то „Президент гостро говорить і дуже повільно діяв". Ми хотіли б почути тверду заяву, що ЗДА за жадних умовин не визнають Східної Німеччини, не будуть співпрацювати з Ульбріхтом і не визнають кордону на Одрі - Ніссі. Міллер домагається, щоб Кеннеді в справі Німеччини склав таку гостру заяву, яку в 1945 році склав був президент Труман, а в 1955 році президент Айзенгавер.

● Недавній американський амбасадор до Еспанії Джан Дейвіс Ладж, промовляючи на зборах в Крайовому Республиканському Клюбі в Ню Йорку, заявив, що недопущення Еспанії до членства в Північно-Атлантійському Порозумінні (НАТО) є виявом, що між західними союзниками нема одноцільности. ЗДА є за те, щоб Еспанія була членом НАТО, бо еспанський нарід є протикомуністичний.

Бруклин відзначає 50-ліття громадської праці Юліяна Павчака

Бруклин, Н. Й. — Український Народний Дім в Бруклині при Гренд вулиці і Дріґґс Евню відзначив в неділю 29-го жовтня о год. 5-ій по полудні Бенкет для відзначення 50-ліття громадської праці сеньйора громадських і політичних діячів в цій громаді. Пан Юліян Павчак прибув до ЗДА 19-літнім юнаком в 1906-му році і незабаром після того замешкав в українській громаді в Північному Бруклині, де розвинув широку діяльність на політичному і громадському полі, ставши визначним діячем в Українському Народному Союзі та дійсним організатором Українського Народного Дому, який і досі є центром всього українського організованого життя. В Бруклині не відбулася ні одна імпреза, в якій не брав би участі п. Ю. Павчак. Юліян Павчак відогравав також поважну ролю в громадській і політичній праці Нюйоркської Метрополії та на терені УНСоюзу, беручи участь в численних його Конвенціях. Ще й тепер він цікавиться працею в нашій громаді та поза нею, бо хоче знати, як розвиваються її організації, які він своєю довголітньою працею поставив на ноги та розбудував.

Юліян Павчак

МАНЕВРИ ВІЙСЬКОВОЇ ЗАЛОГИ ЗДА В БЕРЛІНІ

Останніми днями відбулися на території Західнього Берліну мілітарні маневри стаціонованих тут військових з'єднань ЗДА. В маневрах брало участь понад 3.000 американських вояків. На фото: американські вояки в повному бойовому виряді переходять одною із вулиць Західнього Берліну.

Китайські комуністи холодно поставились до заклику Хрущова про єдність

Москва. — Нікіта Хрущов виголосив у другому дні конґресу компартії СССР, в минулу середу, другу довжелезну промову, яку закінчив захриплий і захеканий. Він закликав в ній до єдности комуністичного світу, представивши знову радужний образ перемог, що їх віднесли комуністи, і невдач „капіталістичного світу", передусім ЗДА. Заклик Хрущова до єдности комуністів був затьмарений його заявою про виключення Альбанії з ґурту комуністичної сім'ї внаслідку її відхилів від „чистого ленінізму" та завернення до сталінізму, головно в пункті „культу особи", що його завів албанський диктатор ген. Енвер Гокса. Комунокитайські прем'єр сидів під час тієї заяви явно нахмурений, а коли після закінчення тієї промови вся заля встала й вчинила Хрущову овацію, то Чу Ен-лай й інші комуно-китайські делегати спершу сиділи потім помалу піднеслись і обмежились до кількох оплесків. Коли Хрущов і інші члени Президії конгресу вийшли з-за столу, то Чу Ен-лай звернувся від Хрущова і відійшов на бік. Альбанія солідаризується з комуністичним Китаєм в ідеологічному спорі з Хрущовим щодо правильної інтерпретації марксизму й ленінізму. Однак, за газетними коментарями, теперішня голодова криза в комуністичному Китаї і взагалі невдача його господарських експериментів не дозволять йому на одвертий спір з Москвою. Хрущов заповів на 1980 рік повну перемогу комунізму і твердив, що вже тепер „баланс світових політичних, економічних і військових сил змінився в користь комуністичних країн".

Справи Конґа знову хвилюють Об'єднані Нації

Об'єднані Нації. — Совєтський делегат в Об'єднаних Націях написав листа до Ради Безпеки ОН із скаргою проти підписаного в конголійській провінції Катанзі перемир'я між президентом тієї провінції Мойсе Чомбе та представником конголійської місії ОН. За большевицькою скаргою, місія ОН в Конґо переступила свої повноважені тим актом перемир'я. У тому перемир'ї місія ОН поступилася в багатьох справах катанґському президентові і цим скріпила його в його престижевому спорі з центральним конголійським урядом та в його сецесіоністичних тенденціях. Конголійський міністер закордонних справ Жастен Бомбоко також дуже обурений тим актом перемир'я і в своїй заяві між рядками дав зрозуміти, що коли Об'єднані Нації не дадуть центральному урядові Конґа допомоги в ділі приборкання сепаратистичної політики Мойсе Чомбе, то центральний уряд звернеться за допомогою до Совєтів. Правда, Бамбоко признав, що у такому випадку Конго стало б тереном холодної війни між великими державами. Мойсе Чомбе відмовився обміняти полоненими, як це передбачено в акті перемир'я, — поки централя ОН не ратифікує того договору. Тим часом, за відсутністю генерального секретаря ОН — взагалі нема чинника, який ратифікував би такий договір, а СССР, ставлячись віддавна ворожо супроти прозахіднього Мойсе Чомбе, мобілізує своїх поплентачів проти такої ратифікації.

Аденауер відкидає співпрацю Ергарда — відійде внедовзі від влади

Бонн. — 85-літній Конрад Аденауер відкинув суґестії своєї співпартійців, щоб він більшій мірі, як до цього часу ділився владою з передбаченим його наступником, міністром господарства д-ром Людвігом Ергардом. Аденауер заявив, що він не є жадний влади, але вважає, що в теперішній міжнародній кризі доля цілого Західньої Німеччини й Берліну ніхто не має такого досвіду в закордонно - політичних справах і таких знайомств у світі, як він. Він погодився відійти від уряду перед кінцем каденції, але відмовився подати докладну дату, коли це станеться, — заявив тільки, що дасть час своїм наступникові ввійти в усі службові справи. Аденауер виступав перед парляментарною групою своєї Християнсько - демократичної партії. За твердженням преси, він на-якував на „внутрішньо - партійні інтриги" і пресові коментатори вважають, що він має тут на увазі міністра оборони Франца Йосифа Штравса, який спершу був проти того, щоб Аденауер знову очолював західньо - німецький уряд та підтримував Людвіга Ергарда. Аденауер заявив, що сподівається внедовзі поїхати до Вашингтону на нараду з през. Кеннеді і що в цій подорожі товаришитиме йому міністер закордонних справ д-р Гайнріх фон Брентано, але Ергарда він з собою не візьме. Між Аденауером і Ергардом тануть віддавна неприязні взаємини, але партія вважає я обох за своїх лідерів. Партія Аденауера має в 499 західньо - німецькому парляменті 242 мандати, Вільні демократи 67 та Соціял-демократи 190.

АМЕРИКА ПРОТИ ВІДКЛИКАННЯ ВІЙСЬК З СЕРЕДНЬОЇ ЕВРОПИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ВКАЗУЄ НА РОЗБІЖНІСТЬ СЛІВ ХРУЩОВА З ЙОГО ДІЛАМИ. — ЗАПЕРЕЧУЄ БУДЬ-ЯКУ НЕЗГОДУ В ЗАХІДНЬОМУ ТАБОРІ В В ЗАСАДНИЧИХ СПРАВАХ

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск заявив на своїй пресовій конференції в минулу середу 18 ц. м., що З'єднені Держави є проти концепції так званого „відв'язання" в Середній Европі, себто здемілітаризування і відводмізування середньо - европейської смуги. Зате Дін Раск потвердив, що зменшення військової сили в Европі чи в будь-яких інших пунктах глибу є можливе в рямцях загального порозуміння щодо міжнародного роззброєння. Раск заявив, що відкликання всіх збройних сил з середньо-европейської смуги було б створенням небезпечної „пустки" та означало б дискримінацію у відношенні до „деяких" країн, маючи на думці, очевидно, Західню Німеччину. Говорячи про теперішню міжнародну кризу довкола справи Німеччини й Берліну, державний секретар клав спеціяльний натиск на те, що, поперше, до цього часу не ведено ніяких переговорів, а тільки інформаційні розмови, та, по-друге, що ЗДА не будуть домовлятися з СССР в нічому, що стосується інших країн — без їхньої участи та згоди. У вступній заяві до своєї конференції державний секретар відмовився загально характеризувати 6½ годинну промову Хрущова в Москві з попереднього дня, звернувши увагу, що він не дістав ще повного тексту тієї промови, тільки фрагментаричні виїмки. Одначе зазначив, що „Хрущов сказав багато речей, які не знаходять підтримки в минулих фактах". Раск признав, що офіційне потвердження Хрущовим, що вже сказав був раніше Громико, а саме, що СССР не настоює на ультимативному терміні 31 грудня ц. р. для полагодження німецької кризи, може причинитись до відпруження атмосфери, але ствердив, що по суті все ще нема підстави для офіційних ділових переговорів. Водночас Дін Раск рішуче заперечив газетним вісткам про поважні й якісь засадничі розбіжності між західніми альянтами. Він назвав „спрощуванням справи" протиставлення двох столиць Вашингтону й Лондону другим двом столицям — Парижеві і Бонові. Він признав, що існують різниці думок на тему тактики, щодо підходу до Совєтського Союзу, при чому сам боронив тактику безперервних контактів, а не вичікування дальшого розвитку подій. Однак він ствердив, що зберігання дипломатичних контактів — між Заходом і СССР — не означає ще ані згоди, ані невдачі. З інших справ на тій пресовій конференції були заторкнені справи становища Організації Американських Держав до загрози збоку підривної комуністичної акції Куби, — справи Альжиру, Ляосу і В'єтнаму, вибору нового тимчасового генерального секретаря Об'єднаних Націй, економічної допомоги Югославії, контактів з Японією і інші. Зокрема він ствердив повну невдачу Совєтів перевести в Об'єднаних Націях вибір нового секретаріяту на базі „тройки". Щодо допомоги Югославії, то Дін Раск заявив, що ЗДА не хочуть купувати своєю допомогою ніякої країни для своєї політики, а тільки підтримувати державну незалежність країн, і так було з Югославією.

Британський парлямент переводить дебати над справою Німеччини

Лондон. — В британському парляменті — однаково в палаті лордів, як палаті громад — переводиться дводенні дебати над закордонною політикою. Міністер закордонних справ лорд Гюм заявив в палаті лордів, що найкращою розв'язкою проблеми Берліну і цілої Німеччини було б переведення демократичного голосування на терені цілої Німеччини над питанням з'єднання, чи існування двох окремих держав. Промовляючи вже після виступу Хрущова, він висловив вдоволення, що Хрущов зрікся свого попереднього ультимативного терміну для підписання мирового договору з Німеччиною, бо під тиском ультиматумів трудно вести переговори. Вайкавнт Маршал Монтґомері, який тільки-що вернувся з комуністичного Китаю, поручав визнання комуністичної Східньої Німеччини та допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй. На те лорд Моррісон, колишній міністер в уряді праці, назвав виступ Монтґомері „гідним найчервонішого з наших червоних поплентачів", чи навіть рестрованих комуністів. В палаті громад експозе в імені уряду склав лорд королівської печаті Едвард Гіт. Лідер соціялістичної Партії праці Гю Гейтскелл солідаризувався з політикою уряду в справі Німеччини і заатакував французького президента де Голя за його сепаратні ходи. Але, за газетними коментарями, всі три англійські партії схильні визнати „де факто" Східню Німеччину, з якою Західня Німеччина і так зберігає віддавна різні „контакти".

У СВІТІ

● Совєтський Союз вистрелив в минулу неділю вже третю ракету на Тихому океані. За твердженням ТАСС-а ракета пролетіла віддаль 7.500 миль і „з великою прецизністю поцілила в пляновану пункт призначення". Першою Совєти заловили, що те досвідне стріляння, яке почалось 13 вересня ц. р., триватиме до 15 жовтня. Тепер продовжено цей термін до кінця цього місяця.

● В Англії один з автомобільних фабрик, у відповідь на дикий страйк 1.000 робітників, невдоволених з ходу розмов з працедавцями на тему можливого звільнювання в праці в майбутньому, закрила взагалі продукцію, виповівши працю 8.000 робітникам. Дирекція фабрики звернулась все ж до робітничої спілки, щоб вона полагодила цю справу.

● В Нормандії у північно-західній Франції накручують тепер американський фільм під назвою „Найдовший день", на основі книжки тієї самої назви, присвяченій висадці альянтів з 6 червня 1944 року, що започаткувала другий європейський фронт у кінці III Райху. Командування НАТО віддано продуцентові до диспозиції 700 американських вояків для участи в тому фільмі. Противники головного команданта НАТО ген. Лориса Норстеда закидають йому, що він зробив це тому, що приятелює з відомим фільмовим магнатом, продуцентом і режисером Деррилем Зануком.

● З Східнього Берліну втекли в минулий понеділок 16 осіб на Захід. Найефектовнішою і до цього часу ще небувалою втечею був прорив 18-річного хлопця, який на пару з 15-річного хлопця, митто один за одним, з 4-го поверху кам'яниці по сходовій бомбі до вантажного авта, яке під'їхало під той дім по західньому бокові вулиці, переділеної посередині дротяними заставами. Одна жінка при цьому зранилась. Комуністична поліція була в першій хвилині заскочена, але швидко почала стріляти — проте авто вже помчалось вперед.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Під знаком диктатора

Перший день 22-го з'їзду Компартії ССCP у Москві, в минулий вівторок, стояв під знаком Хрущова. Хрущов був центральною фігурою на сцені нового велетенського театру в Кремлі і поза залею нарад. — Хрущов панував над $4\frac{1}{2}$-тисячним збіговищем комуністів з СССР і 83-ох інших країн не як промовець, не як прем'єр уряду і партійний та духовий лідер, а як диктатор, що накидає свою волю, плянує і водночас реалізує свої пляни, вимагаючи сліпого послуху від своїх безголосих громадян і сервілістичних кар'єристів - однопартійців. І виголошена Хрущовим $6\frac{1}{2}$-годинна промова була типовою для цього большевицького диктатора, який одним духом обіцяє і погрожує, виступає, як единоавторитетний інтерпретатор ідеології комунізму, розправляється з своїми опонентами і суперниками, заманює райдужними перспективами майбутнього і терориэує перспективами страхіть, що їх може породити його збройна сила.

Нікіта Хрущов не сказав у тій своїй довжелезній промові нічого особливо нового. Для внутрішнього вжитку Хрущов нахвалявся, як то СССР „наздоганяє і переганяє" Америку, особливо продукцією важкого промислу, і як відстає та програє „передова капіталістична країна", З'єдинені Держави. Щоб потішити своїх громадян, Хрущов говорив, як то Америка впродовж п'ятьох років пережила „дві важкі економічні рецесії" і як, навпаки, Совєти стають щораз заможнішими. Він запевняв, що ніде у світі не будується стільки мешканевих домів, як в СССР, і що в 1965-му році Совєтський Союз буде першою у світі країною, громадяни якої не платитимуть податків. У своїй пропаґанді, призначеній для внутрішнього і зовнішнього вжитку, Хрущов знову торочив про „мирне співіснування". „Ми не накидаємо своїх ідей нікому — цинічно запевняв Хрущов, — але ми глибоко переконані, що швидше або пізніше всі народи усвідомлять, що нема для них іншого шляху (як комунізм) до щастя і добробуту".

Стосуючи давню тактику цукорка і палиці, Хрущов відмовився від ультимативного терміну для розв'язання німецько - берлінської кризи, що його раніше визначив був на кінець цього року, і говорив про потребу „узгідненої і взаємно сприйнятливої розв'язки". Але водночас не поступився ані на крок від своїх дотеперішніх вимог щодо Німеччини й Берліну, які саме не є сприйнятливі для Заходу, і всі свої облудні миролюбні заяви тут же перекреслив бундючним вичисленням різнородної зброї, що її має Совєтський Союз, ніби найбільша збройна потуга у світі. Ці свої погрози завершив він обіцянкою висадити в повітря наприкінці цього місяця монстр - бомбу силою 50-меґатонів. Через кілька годин після цієї заяви Хрущова американський уряд офіційно ствердив, що такий експеримент з суто - військового погляду безвартісний і може мати значення тільки для „якоїсь прихованої політичної цілі". Ця політична ціль ясна: стероризувати публічну опінію в широкому світі, посилити пацифістичний рух, що діє у користь Кремлю, спонукати Захід до уґодівських поступок в ім'я збереження миру.

Удекорований трьома медалями Леніна, усміхнений і самопевний Хрущов виступав як тріюмфатор, який не сумнівається, що свої дотеперішні успіхи завершить завоюванням світу — по доброму, чи по злому. Але пригадуємо, що й Адольф Гітлер виступав, як тріюмфатор, заявляючи: Провидіння вибрало мене стати найбільшим визвольником людства". Доля всіх диктаторів відома. І тільки малодухів, боягузів та зрадників може залякати сутула фігура диктатора Хрущова з усіми його погрозами.

Компартія ЗДА і свобода

Є в З'єдинених Державах Америки невелика група людей, які, називаючи себе громадянами ЗДА і вимагаючи для себе охорони Конституції та державних законів, водночас відмовляються дотримувати й виконувати постанови і рішення встановлених цією ж Конституцією судових і виконних органів. Цією групою людей є московсько - большевицька експозитура, що називає себе комуністичною партією ЗДА і вже понад десять років не хоче підкоритися постановам Акту про внутрішню безпеку з 1950 року, саботуючи його з допомогою правних викрутів. Відмовилася виконати постанови згаданого закону американська компартія теж й після того, як Найвищий Суд своїм рішенням з 5 червня ц. р. визнав цей закон правосильним.

Дуже показовою для перфідности ставлення провідників американської компартії до законів і установ держави, в якій вони живуть і діють, є їх реакція на рішення Найвищого Суду про остаточне відкинення відклику компартії в справі її реєстрації, прийняте 9-го жовтня ц. р. Крайовий секретар компартії ЗДА Венджемін Дж. Дейвіс у відповідь на це рішення заявив, що „партія не буде реєструватися ні при яких умовах, вона радше піде в тюрму, ніж мала б зловжити довір'ям своїх членів і друзів". Ще нахабнішу заяву склав генеральний секретар і дійсний провідник партії Гус Голл: „В боротьбі з антидемократичною політикою реакційних кіл увесь американський народ стане одностайно проти цього ганебного акту". Такими словами Голл назвав прийнятий Конґресом ЗДА і затверджений Найвищим Судом закон з 1950 року. Не завагався Голл визначити рішення Найвищого Суду, як „зведення вніве́ць демократичних прав американського народу".

З такими заявами виступають провідні американські комуністи в той час, як до Совєтського Союзу виїхала без перешкод численна делеґація американських комуністів, щоб там не тільки брати участь в з'їзді совєтської компартії, але й виступати в московській телевізії із засуджуванням З'єдинених Держав Америки, як країни, в якій „ховають за залізною заслоною брехонь нову програму КПСС від американського робітництва". Скільки правди є в тих виступах американських компартійців міг би сказати кожен американський робітник, який мав можливість ознайомитися із повним текстом проєкту згаданої програми, що його надрукували провідні американські часописи, видавані мільйоновими тиражами.

Якщо ж іде про „затискування демократичних прав" і про „політику переслідування демократичних ліберальних сил у ЗДА", то наявність цього „затискування" та „переслідування" заперечила сама ж таки репрезентантка компартії ЗДА, голова її крайового комітету Елізабет Ґерлі Флін, яка, промовляючи над могилою померлого в Москві почесного голови компартії ЗДА Вільяма Фостера і нарікаючи на важкі утиски, яких він нібито зазнав у ЗДА, ствердила водночас із цим, що протягом останніх десятиріч Фостер мав змогу побувати... тринадцять разів в Совєтському Союзі, і що туди ж виїхав він під кінець свого життя на лікування...

Так виглядає насправді ставлення американської адміністрації до підривної організації. Як виглядало б ставлення большевицького режиму до членів і провідників підривної протисовєтської організації на терені СССР, про це немає потреби широко розводитися. Вони давно були б зліквідовані ще поки відважилися б апелювати до Найвищого Суду СССР. А що й казати про виїзд членів такої організації за інструкціями до своїх однодумців закордоном!

СЕМ РЕЙБИРН

Несподівана важка недуга спікера Палати Репрезентантів, 79-річного Сема Рейбирна, привернула увагу до цієї визначної постаті, яка на протязі довгих літ аж до останньої сесії 87-го Конґресу відігравала велику ролю в політиці ЗДА. Лікарі ствердили в нього смертельну недугу пістряка і лікують його найновішими засобами, які можуть на якийсь час продовжити пацієнтові життя.

Перші лекції з політики Сем Рейбирн дістав за обіднім столом свого батька, який вирощував бавовну в північному Тексасі. Батько любив говорити, що демократи — це вибраний нарід, і що найбільшим політиком з-поміж них був конґресмен із тієї виборчої округи, в якій жив Рейбирн — Джозеф Велдон Бейлі.

Одного разу 13-річний Сем прочитав у часописі, що леґендарний Бейлі має промовляти на політичних зборах. Він випросив у батька коня і поїхав на ті збори, щоб поглянути на „великого Бейлі". Тоді ж, спершися на паркан, Рейбирн склав амбітну програму свого життя: він мусить стати членом стейтової леґіслятури і дійти до становища спікера; пізніше — здобути становище конґресмена у Вашинґтоні і стати спікером Палати Репрезентантів.

І так воно сталося, але на це треба було чекати хлопцеві 45 років.

Семюел Толівер Рейбирн — народився 6-го січня 1882-го року в стейті Теннессі, але пізніше, коли він мав п'ять років, його батько переселився до Тексасу. Сем був десятою дитиною в родині, бо батьки мали вісім синів і трьох дочок. Всі важко працювали, але „завжди були вдоволені", — казав пізніше Сем. Батьки Сема були баптистами, але він часто відвідував церкву і охрестився в 1956-му році, коли мав 74 роки. Автор статтей про Сема Рейбирна, Ричард Г. Бойс пише, що він був „природно релігійний усе своє життя, був богобоязливою людиною".

На 17-му році Сем вирішив, що для здійснення його мрій треба більшої освіти. Батько віддав хлопцеві усі родинні ощадності в сумі $17-ох, висилаючи його до коледжу. На прощання він сказав: „Характер — це те, що можу тобі дати. Будь людиною!" В школі Сем замітав долівку, доїв корови і дзвонив у дзвона, скликаючи колеґ на навчання. За рік він здобув учительський диплом. Після того один рік навчав у школі, а один рік вчився в коледжі.

Так тривало до 24-го року життя, коли здійснилася точка життєвої кар'єри Сема: він був вибраний на члена стейтової леґіслятури. Перевибраний тричі на це становище, за третім разом став він спікером.

Вже тоді Рейбирн виявляв ту рішучість і енергію, якими дивував всіх у Вашинґтоні. Бувши членом стейтової леґіслятури, Рейбирн студіював право в Тексаському університеті, в столиці стейту — Остіні.

У виборах до Сенату його давній герой, сенатор Бейлі не виставив своєї кандидатури, і за це становище змагався конґресмен з тієї самої округи. Сем Рейбирн взяв участь у виборах і здобув в 1912 році пост конґресмена, який займає і досі.

Сем Рейбирн склав присягу як конґресмен 4-го березня 1913-го року, але тоді на нього не звертали уваги, бо героєм дня був інший демократ — Вудро Вилсон. Сем Рейбирн мусів чекати ще 27 років, коли повністю здійснилася його хлоп'яча мрія — зайняти становище спікера Палати Репрезентантів. Це сталося 16-го вересня 1940-го року. Від того часу не був він спікером лише протягом 4-ох років, коли більшість в Палаті мали республіканці — в 1947 - 1948 і в 1953 - 54 рр.

Згідно з Конституцією спікер Палати стоїть на третьому місці в наслідовництві президента, — на першому місці віце - президент, а на другому — державний секретар.

Бойс оповідає, як то „містер Сем" за чотири місяці перед Перл Гарбором оборонив законопроєкт, який не допускав до демобілізації; цей проєкт дістав був 203 голоси проти 202, хоч багато конґресменів старалися відкликати свої „за". Члени Палати завжди шанували Рейбирна і в 1947-му році, коли він не міг користати з урядового авта, склали по $25 і купили йому лімузину, щоб „Сем не ходив пішки".

Успіхи Сема Рейбирна засновувались на справедливості, чесності і правді. Один журналіст запитував його, як він може пам'ятати всі ті численні справи, з якими мав діло, не ведучи ніяких записок. Рейбирн відповів: „Коли скажете правду за першим разом, то не мусите пам'ятати".

Його голос був деколи різкий, але його серце було добре. Кілька років тому померла донька репортера, якого Рейбирн знав здалеку. Він пішов до дому того репортера і спитав: „Чи міг би я вам чимсь допомогти?" Репортер відповів: „Усе вже зроблено" — „Гаразд, — сказав Рейбирн, — але чо ви бодай поснідали?" і почав варити каву. Репортер пригадав Рейбирнові, що він саме мав снідати з Президентом, на що спікер відповів, що він перепросив Президента, бо хотів відвідати приятеля в потребі.

Друзі Рейбирна часто пригадують такі його думки: „Коли дві особи завжди в усьому погоджуються, то думає з них тільки одна", і „Трохи християнської чесноти ніколи нікому не зашкодить".

Секретар оборони припинив продукцію бомбовиків Б-52

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт Мек Намара знову вирішив припинити продукцію далекосяжних бомбовиків Б-52 з найближчим роком та обмежити продукцію бомбовиків Б-70, які летять на великій висоті зі швидкістю більшою від звука. Департамент оборони вже давніше проєктував обмежити продукцію згаданих бомбовиків, як це плянував зробити і уряд президента Айзенгавера, але приспішений. Це все внаслідок бомбовики цих типів. Внаслідок цього Пентаґон наказав був щераз перевірити спеціялістам цю справу і після того вирішив таки не продукувати цих літаків. Мек Намара предклав цей плян Президентові, який, сподіваються, його затвердить і тим способом зліквідує цю спірну справу в обороні цієї країни.

Мирослав Прокоп

ЧОМУ МОСКВА ЗАГОСТРЮЄ МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ?

В основі ризиковної закордонної політики Хрущова лежить декілька причин зовнішнього і внутрішнього порядку.

Перша і основна причина — страх Кремлю перед мілітарним і економічним потенціялом Західньої Німеччини, а найбільше перед тим, що завтра західні німці матимуть американську або власну атомову зброю. Розрахунок Москви простий: Із західніх держав Західня Німеччина є одинокою державою, яка властиво заінтересована у зміні територіяльного статус кво в Центральній Европі, і тому вона являтиме для СССР потенційну загрозу доти, поки буде міцною і поки не погодиться на леґалізацію теперішніх кордонів. У Кремлі знають, що такої загрози немає, якщо йде про згаданий статус кво, ані збоку американців, ані збоку англійців та французів. Що більше, вже тепер Америка готова йти на далекойдучі поступки Росії в питанні безпеки перед можливою німецькою небезпекою. Ще 25-го липня ц. р., отже ще перед тим, як Хрущов звелів ставити дротяні засіки в центрі Берліну, президент Кеннеді сказав: „Ми визнаємо, що, після кількох нищівних інвазій, Совєтський Союз має причину турбуватися про свою безпеку в Центральній і Східній Европі. Ми переконані, що можна знайти розв'язку, в якій візьметься під увагу ці совєтські побоювання, і зробити так, щоб на тих неспокійних теренах зберегти безпеку і свободу". В своїй промові перед Об'єднаними Націями 25-го вересня ц. р. Кеннеді знову підтвердив згадані ґарантії для Росії.

При цьому слід зазначити, що страх Москви перед озброєною Німеччиною, це не страх перед самими німцями, але й перед тими, хто за ними стоїть, значить перед мілітарною силою НАТО, в якому Західня Німеччина творить основний на европейському континенті стрижінь. Отже, б'ючи по Західній Німеччині, Москва б'є по НАТО, яке стоїть на перешкоді російській експансії на Захід.

Це є водночас страх утратити мир, який большевикам дуже потрібний. Дехто скаже: значить Хрущов — миротворець? Чого ж тоді він загострює міжнародне становище? Я відповім: в ім'я клясичного принципу „якщо хочеш миру, готуйсь до війни". Це, очевидно, не значить, що московські комуністи стали пацифістами. Але це значить, що так, як досі, СССР здобуває багато від Заходу без пострілу. Крім того, Хрущов мусить боятися війни з огляду на внутрішнє становище в його імперії. Він напевно добре пам'ятає 1941 рік, коли совєтські армії розпадалися на очах усього світу, він напевно не є такий наївний, щоб вірити, що армії сателітів воюватимуть проти Заходу. Він не певний також того, як проти Заходу воювала б совєтська армія. Натомість він майже певний, що і армії сателітів і совєтська армія билися б проти німців. Звідси і вся воєнна аґітація в СССР іде під гаслом боротьби проти „відродженого німецького реваншизму".

Для Москви страшні не тільки мілітарно сильна Німеччина, але й західньонімецький економічний потенціял, і взагалі вільна Західня Німеччина в протиставленні до Східньої. Большевицька тоталітарна диктаторська система не може дозволити на існування відкритого кордону між країною свободи та добробуту і країною терору й нужди. Потік німецьких утікачів із сходу Москва таки мусіла спинити, і треба дивуватися, що зробила вона це щойно тепер.

Врешті, наступаючи на Берлін, Москва хоче скомпромітувати в німецьких очах Захід, який, мовляв, неспроможний протиставитися тому наступові, неспроможний довести до об'єднання Німеччини на західніх умовах. Таке захитання віри західніх німців в Америку, чи хоч би тільки частинна ревізія дотеперішньої політики ЗДА у відношенні до Совєтського Союзу мала б для Москви величезне значення. Солцберґер з „Н. Й. Таймсу" суґерує, що на довшу мету це може привести до німецько-совєтського союзу, як то було в 1939 році. Я думаю, що цього не станеться, бо тодішній союз був зумовлений пляном Гітлера йти проти Заходу. Тепер це повторитися не може. Але ніяк не можна виключити намагань німців шукати якоїсь акомодації з Росією за ціну частинного послаблення союзу з Заходом. Навіть такий оборот справ був би великим тріюмфом закордонної політики Хрущова. Крім того Хрущов напевно відчуває, що не тільки в Москві, але також на Заході не хочуть дуже сильної й об'єднаної Німеччини. Він знає, що не тільки в совєтському бльоці виринув так званий плян Рапацького, себто концепція зневтралізованої зони в центрі Европи, але що подібні проєкти заступав Джордж Кеннан.

Друга причина, чому Москва загострює міжнародне становище, полягає в тому, що вона сподівається, що якраз тепер Захід може бути податливий на її натиск. Чи не найбільше заохотливою в цьому відношенні для Хрущова є нерішучість Америки щодо Лаосу і Куби. В Кремлі, мабуть, думають, що той, хто не боронить себе проти небезпеки з віддалі 90 миль від власного континенту, навряд чи воюватиме за далекий Берлін. Як досі, принаймні, Хрущов не помилявся. Крім того, поки ставити ультиматум в Берліні, він, мабуть, зробив підсумки з усієї повоєнної політики Заходу супроти поневолених народів СССР і сателітів. Ці підсумки мусіли б йому підказати, що, не зважаючи на різні концепції Заходу — „стримування", „визволення" „мирне визволення" „конкуренційне співіснування" — ніхто на Заході, здається, ніколи серйозно не ставив перед собою питання про можливість зміни завойованого Москвою в Европі статусу кво. Отже, прийшла пора на остаточну леґалізацію, себто визнання Заходом, у формі міжнародного договору, існуючого стану.

Третя причина наступу Москви полягає в тому, що вона таки прагне поступово завойовувати світ. Не можна сказати, щоб в цілому світі цю загрозу сприймали дуже поважно. Не допомагають навіть офіційні заяви Хрущова, що він хоче „похоронити" вільні народи. Люди не вірять у те, в що вірити неприємно. Коли

(Закінчення на стор. 8-ій)

Р. Михайлович

БЕЗСПІРНА ПОТРЕБА

У поезії „Мрії" Леся Українка згадує про лицаря - полоненника, що, забуваючи про свої рани, горить єдиним бажанням дізнатися, чи його рідне військо ще бореться на бойовиську, „чи над лавами ще в'ється корогва хрещата наша". Цей епізод стає в мене завжди перед очима, коли думаю про долю „Веселки". Мені здається, що цей дитячий журнал є тією символічною короговкою із Лесиної поезії.

15-го вересня 1954-го року вийшло в світ перше число журналу „Веселка", призначеного для українських дітей, розсіяних по всьому вільному світі. Потреба в такому журналі була пекуча, і її підтвердило прихильне відношення загалу громадянства, яке дало „Веселці" можливість почати працю. В свою чергу „Веселка" дала доказ, що заслуговує на підтримку й довір'я, якими її наділило громадянство. Поліпшуючи постійно свій внутрішній зміст і зверхнє оформлення, журнал міг від 1-го січня 1957-го року появлятися вже на доброму папері кольоровим друком і з кольоровими ілюстраціями, міг зосередити довкола себе справді імпозантний гурт письменників та ілюстраторів. У тихій напруженій праці минав рік за роком, і ось тепер „Веселка" закінчує вже восьмий рік свого життя на вірній службі справді великій справі, якій на ім'я виховання молодого покоління.

Життя само визначило шляхи, якими „Веселка" мала піти в рідний світ. Ці шляхи завели її до української родини, рідної школи та виховної організації, там вона стала помічником батька - матері, зчителя й виховника. Це — справді почесна праця, якою може пишатися кожний журнал, спроможний стати на висоті свого завдання. Ставши до праці поруч шкільних підручників, читанок, посібників для навчання окремих ділянок українознавства, постачаючи читачам актуальні тексти для окремих сезонів, релігійних і національних свят, роковин та пресвятих імпрез молоді, „Веселка" стала найповнішим джерелом матеріялів для навчання та розваги. Самому тільки дитячому театрові, що займає одно з перших місць у вивченні рідної мови й вимови та в розвитку мистецьких і естетичних почувань дитини, „Веселка" подарувала досі 26 п'єсок і сценічних картин.

Не будемо сперечатись, коли хтось зробить зауваження, що „Веселка" могла зробити значно більше. Ось, наприклад, за останні роки вона не розбудувалася, не збільшила ні свого об'єму, ні числа своїх передплатників. Але це здебільша справи, що залежать не так від видавництва, як від відношення громадськости до журналу, від підтримки, яку громадськість дає журналові. Розгляньмо коротко питання, як ця підтримка виглядає.

Поперше, передплати. Річний кошт видавання „Веселки" дорівнює 16.000 долярів. Коли мати на увазі, що передплата журналу становить $4 на рік, то треба 4-ох тисяч передплатників, щоб забезпечити журналові безперебійну появу. Врахуймо ще тих 60 тисяч дітей у віці початкової школи, що їх маємо на терені ЗДА й Канади, і побачимо, що для фінансової рівноваги „Веселки" вистачило б, якби бодай кожна 15-та дитина була передплатником журналу. Але дійсність показує щось інше: лише $5.800 річно одержує журнал з рахунку передплат — значить, на кожних 40 українських дітей лише одна передплачує „Веселку". Тому твердження про захитаний фінансовий стан „Веселки" не є пустою фразою.

Подруге, пожертви. Годі приховувати факт, що, коли б журнал справлявся тільки на передплатах, він припинив

(Закінчення на стор. 7-ій)

Д-р Юліян Рабій

ОУН І ПЛАСТ ПЕРЕД ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ У САМБОРІ

(3)

Данилишин зараз по нападі виїхав до Львова, де передав в умовленому місці всю готівку, а сам зголосився у члена Крайової Управи ОУН.

Віце - прокуратор Зєльонка під час розправи заявив, що плян нападу був уміло зорганізований, учасники нападу затерли за собою всі сліди, кожний з них мав дуже добре „алібі" і, якби не Ярослав Мотика, який був замішаний в процесі Голувка, обвинувачені взагалі не були б викриті, бо ніхто зі свідків на пошті їх не пізнав. Мотика розкрив увесь плян нападу, з виїмком участи Бунева - Чорного, про якого лише повідомив, що він був членом УОН. Поліція на основі інформацій провокатора заарештувала всіх учасників нападу, з виїмком Данилишина.

Акт оскарження виготовив віце - прокуратор Зєльонка. Всіх оскаржених обвинувачувано в приналежності до таємної військової організації ОУН, яка „зі зброєю в руках, насильством і терором змагає до відірвання Східньої Галичини (в тексті Малопольські) від Польщі", в збройному нападі на поштовий уряд в Трускавці і в пограбуванні з каси 39.000 злотих для ОУН.

Розправа відбулася в першій половині травня 1933 року і тривала вісім днів. Головою трибуналу був д-р Купровський, який добре говорив по-українськи, другим членом трибуналу д-р Владислав Хшонщевський, україножер, резервовий капітан, третім, прізвище якого забулось, була людина спокійна, безсторонння, яку в р. 1941 розстріляли большевики на одній з вулиць Самбора. На лаві присяглих засіли також самі поляки, однак поводилися вони дуже коректно.

Головним оборонцем був адвокат д-р Юліян Рабій, а крім того д-р Іван Роґуцький, д-р В. Гуркевич і адв. Іван Білинський. На лаві оскаржених сиділо шість молодих бойовиків з Біласом Ярославом і Бунів - Чорним на чолі.

Під час судової розправи часто згадувалося бойовика Дмитра Данилишина, провідника нападу, який уже був страчений і спочивав на львівському цвинтарі. Перед судом перейшло 39 прокураторських свідків, між ними сумної пам'яті Ярослав Мотика, якого спроваджено на розправу зі Свєнтокшиської тюрми.

Коли двоє постерункових ввели Мотику, на залі запанувала тиша, бо всім уже було відомо, що це провокатор і донощик. Мотика кивнув головою в сторону оскаржених, своїх недавніх приятелів. Вони відвернулися.

Мотика зізнавав лише попольськи, у своїх зізнаннях усіх „сипав", на питання оборони відповідав також попольськи.

Восьмого дня розправи, пізно вночі, проголошено вирок: по чотири роки в'язниці кожному обвинуваченому за приналежність до ОУН і по чотири роки за напад на пошту, з виїмком Бунева - Чорного, якому не доведено участи. Вирок був дуже „лагідний", бо, за тодішньою „рецептою" польських судів, в таких випадках присуджувано 20 років тюрми. Оборона не вносила апеляції, і всіх засуджених перевезено на „Гірку", в Дрогобичі. По закінченні процесу я передав усі відписи судових актів і оригінальні листи мґр. Миколі Филипчакові, членові Повітової Екзекутиви ОУН.

❦

Вліті 1933 року відбулася перед окружним судом чергова розправа проти чотирьох членів ОУН, молодих робітників, за плянований напад на поліційну станицю в Старому Самборі. Головним обвинуваченим був Мулик. Цей процес був найменш цікавий з усіх політичних процесів, у тій каденції, і з розправи було видно, що всю ту справу заанґажувала поліція, уживаючи своїх донощиків.

Згідно з актом обвинувачення, навесні 1933 року поліція в Старому Самборі заарештувала вночі на вулицях міста чотирьох українців, підозріваючи їх в тому, що вони тієї ночі мали виконати напад на поліційну станицю з ціллю здобуття зброї і амуніції для ОУН. Під час арештування ніхто з затриманих не мав зброї, всі вони верталися з праці в лісі додому. У приналежності до ОУН і в плянованому нападі вони не призналися, не зважаючи на побої. Свідками на розправі були лише поліцисти і кілька типів, яких обвинувачені взагалі не знали.

Акт оскарження виготовив віце - прокуратор 4-ої округи Вішнєвський. Головою трибуналу був знаний уже з трускавецького процесу д-р Владислав Хшонщевський, маленького росту, зизоокий, членом суду — молодий суддя Ган зі Львова, обидва завзяті україножери. Третім суддею був, здається, Курчак. Суддя Ган знаний був, як спеціяліст від справ ОУН, який за співання пісні „Боже Великий, Творче Всесильний" карав шістьма місяцями арешту. На лаві присяглих, як і в попередніх процесах, засіли самі поляки, які мало цікавились тією розправою.

Всіх обвинувачених засуджено за приналежність до ОУН і за плянований напад на поліційну станицю на 10 років тюрми кожного. Адвокат Володимир Гуркевич, який в тому процесі був головним оборонцем, вніс апеляцію, однак апеляційний суд затвердив вирок. Всіх засуджених перевезено до Дрогобича, на „Гірку".

❦

Восени 1939 року, по розвалі Польщі, всі засуджені в тих процесах члени ОУН вийшли на волю. Роман Барановський з процесу Голувка помер у в'язниці на сухоти. Микола Мотика вернувся зі „Свєнтокшижу" до Трускавця і там безслідно загинув, а Бунів-Чорний з трускавецького процесу помер на запалення легенів у дрогобицькій тюрмі. Вже як большевики зближалися до Дрогобича п'ять учасників трускавецького і старосамбірського процесу, серед них Ярослав Білас і Мулик, пішки помандрували через Самбір за Сян. По дорозі вони вступили до мене і розповіли про долю інших бойовиків. Пізніше Ярослав Білас згинув на Закарпатті, а Мулика я бачив у Сяноці в мундирі „Веркшуца". Що сталося з рештою бойовиків мені невідомо.

З тих процесів залишилися в моєму архіві дві фотознімки, на одній з них — лава оборонців у судових тоґах, на другій — пластуни зі своїм оборонцем.

Кінець

ПРОТОКОЛ

З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 22-го ДО 26-го ТРАВНЯ 1961 Р., НА „СОЮЗІВЦІ", КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(4)

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" АНТОНА ДРАГАНА

(Продовження)

З тієї самої ділянки наведу для характеристики нашої праці і правильности нашого становища ще один приклад, найтісніше зв'язаний з нашою американсько-українською спільнотою та нашим українським народом. Маю на думці цілком зрозумілу з людського боку тугу за контактом з рідними в Україні та бажання допомогти їм в їхній соціялістичній нужді, що почали прибирати величезних розмірів в останніх роках. Мавши на увазі людські почування, „Свобода" не вела окремої кампанії проти листів і посилок до рідних в Україну, але постійно перестерігала перед можливістю трагічних наслідків. Маймо надію, що доля заощадить нашому справді многострадальному народові нових терпінь і переслідувань, але вже цього місяця, як події на Кубі і в Ляосі ще більше загострили міжнародну ситуацію, в Совєтському Союзі проголошено закон про встановлення кари смерти за безліч всіляких провин, в тому числі і за „зв'язок з ворогами совєтської держави". З документів знаємо, що між тисячами невинних українських жертв большевицького терору, що їх знайдено в масових могилах у Вінниці та в інших містах базталанної України, знайдено десятки таких, що їх одинокою „провиною" була — поштова карточка від рідних з-за кордону.

Для заокруглення цього тільки дуже загального образу із праці „Свободи" в звітовому 1961-му році згадаю ще один із тих типових для „Свободи" прикладів з нашого внутрішнього життя і активности, що в свойому кінцевому ефекті став дослівно міжнародною проблемою. Маю на думці справу пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні.

Відомо, що ідею пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки з нагоди 100-річчя його смерти видвигнено власне в „Свободі" вже в 1956-му році. Основну практичну підготову до реалізації цієї ідеї перевів, як і годиться, Український Народний Союз, і тепер ми є свідками, як ця справа розгорнулась в одну із найбільш далекосяглих акцій Американської України в її історії. Що наша організація, Український Народний Союз, із своїм офіціяльним органом та своїми публікаціями ведуть перед у цій акції є не тільки логічною і самозрозумілою справою, але й найбільшою ґарантією її успіху.

Гасло „нових горизонтів" у внутрішній і закордонній політиці причинилось, мабуть, рішально до виборчої перемоги нового президента З'єдинених Держав Джана Ф. Кеннеді. Подібні „нові горизонти" є, можна б сказати, вже в крові піонерської „Свободи" від самого початку її вже 68-літнього існування, і кожний річний звіт редакції був би довгий вже тим самим тільки переліком нових ідей, нових починів, нової ініціятиви і нових акцій. Із звітового часу назву для характеристики два замітніші приклади, один із зовнішньої а другий з внутрішньої ділянок нашої праці і активности.

„Приватна війна" з большевицькою імперією

Відомо, що Москва вже від деякого часу значно посилює свій наступ на українців у вільному світі взагалі, а в З'єдинених Державах Америки зокрема. Крім всілякої п'ятиколонної і аґентурної роботи, цей наступ ведеться головно при допомозі забріханої до безтями пропаґанди. Саме в минулому році большевики почали шити цю пропаґанду новими нитками, проголошуюч всілякі заклики, листи та каяття нібито колишніх українських націоналістичних діячів, почали друкувати призначені для українців у вільному світі окремі „Вісті з України", і ними та повінню іншої подібної пропаґанди заливати наших громадян. „Свобода", крім відповідної вияснювальної акції серед громадянства, повела також відповідну відплатну акцію, і сьогодні вже сотні примірників „Свободи" висилається на різні адреси в Україні, очевидно при максимальній увазі і дбайливості, щоб такою акцією нікого з-під совєтських громадян не наразити на будь-які репресії збоку терористичного режиму. Що більше, „Свобода" вже публічно видвигнула думку про відповідне окреме видання „Вістей з Америки". Якщо б ми могли і потрапили на стріли большевицької брехні відповісти бодай в такій самій мірі і в таких самих розмірах стрілами правди, то з цього напевно було б більше користи, ніж з усіх минулих і майбутніх конференцій та зустрічей державних мужів Заходу із совєтськими народовбивцями.

З наших внутрішніх „нових горизонтів" за звітовий час згадаю, для прикладу, окрему увагу проблемам рідного шкільництва, що виявилось вже в цьому році в започаткуванні окремої рідношкільної вкладки при „Свободі". Величезних можливостей, що їх ця ділянка відкриває для нашої організації і спільноти, не можна перецінити.

Новий розвиток — нові можливості і потреби

Усе сказане досі подумане тільки як коротка характеристика, як загальне тло, спільне для всіх наших періодичних і книжкових публікацій, кожна з яких заслуговує на бодай коротку окрему згадку і характеристику.

Щоденник „Свобода". В звітовому часі не було жадних змін у самій, властивій редакції, в склад якої, крім звітодавця, входять—в поазбучному порядку—редактори: Вячеслав Давиденко, Іван Кедрин-Рудницький, Богдан Кравців і д-р Лука Луців. Ред. Іван Керницький зараховується до складу редакції, хоч працює поза її бюрами. До складу Редакції зараховуємо тепер і п. Володимира Сохана, урядовця в Головній Канцелярії УНСоюзу, нашого спортового референта. Натомість у звітовому часі, не зважаючи на всі фінансові труднощі й обмеження, з якими нам приходиться постійно змагатись, часом без причин і без потреби, нам пощастило не тільки вдержати, але й далі поширити—маю враження—найбільший, найрізноманітніший і найбільш кваліфікований в історії української преси штаб вільних співробітників. Згадаю окремо, що саме в звітовому році зі „Свободою" почали співпрацювати такі відомі наші автори, як професор буеносайреського університету д-р Богдан Галайчук, професійний журналіст ряду німецьких і швайцарських газет ред. Богдан Осадчук у Берліні, ред. Теодор Данилів на Кипрі та інші. Очевидно, що на чотирьох сторінках щоденної газети цей найширший вахляр співробітників може бути непомітний, але в свойому кінцевому ефекті він дає рішальний вклад у розвиток нашої політичної думки та мудрости. В сьогоднішніх часах, коли преса в Україні мусить служити окупантові і коли в Україні виключене те, що можна вважати за вільне слово чи вільну думку, такий стан „Свободи" має рішальне і, без перебільшення можна сказати, історичне значення.

З почуттям великої вдячности і признання мушу ствердити також, що й серед нашої американсько-української громади подибується все більше охочих не тільки інформувати „Свободу" про життя громад, але й ділитися з її читачами своїми думками і поглядами. Кожний річник „Свободи" це сьогодні справжня енциклопедія подій і поглядів.

Усе це створює для нашої організації небувалу і єдину в її історії нагоду бути власником і патроном органу, що своєю всебічністю, кваліфікованістю, впливовістю і значенням дорівнював би пресовим органам вільних і незалежних націй. Вже у вступних заввагах я згадував про нашу „приватну війну" з большевицьким окупантом України та ворогом людства. А нам так мало потрібно, щоб перетворити „Свободу" у справжній великий арсенал найгрізнішої для ворога зброї—привди, а рівночасно в один з наймогутніших промоторів нашого власного організаційного і громадського життя. Хоч і з незалежних від нас причин, ми в Редакції відчуваємо велику вину перед нашим громадянством, зокрема, перед нашими доброзичливими співробітниками і дописувачами. Наведу один приклад. Уже в цьогорічному осінньо-зимовому сезоні громадської праці у нас в редакції було приблизно сотня залеглих дописів з громад, що очікували та ще й очікують своєї черги на друк. Прошу пригадати собі евентуальний приклад з власним дописом чи з дописом з власної громади і уявити собі це очікування з дня на день, чи з тижня на тиждень, а то—часом—і з місяця на місяць, заки появиться Ваш допис. Така ситуація неможлива і нестерпна і ми мусимо їй зарадити в найкращому інтересі нашої організації, нашої громади. Кожний допис, що його надсилається з життя громади, мусить бути надрукований не пізніше, як впродовж—скажімо—одного тижня. Щоб так було, мусимо мати можливість під час багатих на події громадських сезонів давати додаткові сторінки. Ми сьогодні маємо в редакції готові окремі сторінки „Рідної Школи", „Союзу Українських Хорів Америки", маємо можливість давати окремі сторінки та здобувати для нашої організації і справи наших збаламучених карпато-руських братів та подібне, але з цим усім ми душимось фатальним: немає фондів! Та про це в дальшому. В кожному разі, ми і в таких обставинах не сиділи із спущеними руками, а шукали бодай тимчасової розв'язки і виходу. З уваги на брак місця та залеглості в дописах з громад, ми ввели окрему „Українську хроніку", в якій подаємо двома-трьома реченнями вістку про події, про які ми одержуємо дописи, а самі дописи вже відкладаємо до друку за чергою. Це саме і подібне робимо з „Вістями УНСоюзу". Довші дописи з нашого організаційного життя відкладаємо до „Трибуни УНС", що появляється разом з касовим та рекордовим звітами з кінцем кожного місяця, натомість короткі вістки-хроніку з життя і подій в нашій організації друкуємо в міру потреби в щоденній газеті.

Окрему увагу в звітовому часі ми віддали справі нашого спорту. Про важливість цієї ділянки не приходиться говорити. За неї говорить її популярність серед нашої молоді. Спортові ми віддаємо сьогодні пропорційно більше місця, ніж будь-якій іншій ділянці нашого громадського життя, але й це все ще далеке від задовільного. Про окремого спортового співробітника п. Володимира Сохана, я вже згадав на іншому місці. Тут додам, що не уявляю собі кращого, соліднішого й наполегливішого співпрацівника.

Все сказане є тільки малою частиною того великого комплексу праці і проблем, з якими справляється редакція або які стоять перед нею. Як робив це в попередніх звітах, так стверджую і в цьому, що „Свобода" має сьогодні найбільш кваліфікований і найбільш працездатний редакційний апарат. Співпраця в редакції є подивугідна і прикладна, хоч кожний з редакторів має свої власні, часто розбіжні погляди на політичні, громадські, культурні, господарські, виховні та інші проблеми. Проте, ми всі визнаємо ті самі основні принципи, і хоч погоджуємось не погоджуватись, ще не було випадку, щоб у принципових справах чи навіть у важливіших щоденних проблемах ми не могли своїх поглядів узгіднити. Вважаю своїм великим привілеєм та честю відповідати за таку Редакцію.

Англомовний „Український Тижневик". Це преважлива публікація нашої організації від багатьох років була справжньою нашою „болізню". Причини відомі. Я радий, що в цьому звіті вже можу ствердити, що редакційна криза в „Юкрейніян Віклі" вже за нами і що в цьому відношенні, не без труду полагодивши цілий ряд передумов, ми вже готові започаткувати період нового, надійного розвитку. Але нехай про редаґування тижневика скаже його молодий і свіжий редактор Ростислав Хом'як:

Ростислав Хомяк
редактор „Українського Тижневика"

As this is being written, ten months have gone by since that day when I first sat behind the typewriter in the editorial office of SVOBODA publishing house. In accordance with the arrangement made with the Supreme Executive Committee of the Ukrainian National Association, I started a two-month trial period on the staff of **The Ukrainian Weekly** in the first day of July, 1960. Only after the end of that trial period, in September, 1960, was I taken on permanent basis therefore this report will cover by and large the eight-month period, from September, 1960, to the end of April, 1961.

The first two months offered me a chance to become acquainted with the people, methods, and the style of writing in SVOBODA. But of course, from the very first days I was given the opportunity to write news and articles, select some material, and do some editing. During my first weeks here, however, I relied mainly on suggestions.

In September, 1960, Mr. Dragan, in the name of the Supreme Executive Committee offered me the permanent position in THE WEEKLY. I was very pleased with the offer, since I thoroughly enjoyed the work and the environment, but I accepted it after some careful considerations, because it meant that I would have to postpone my graduate studies at the University.

During the past eight-month period I was given virtually a free hand in selecting the material for THE WEEKLY, writing stories, and editing, or to put it in other words, in producing THE WEEKLY. Of course in all that time I still received suggestions and advice, and often asked for information and clarifications which were always gladly given to me by the Chief Editor and all the members of the staff. That, needless to say, greatly aided me in my work.

In the production of THE WEEKLY, I tried to adhere to the principle that a newspaper is a product which must be consumed by the readers. Without it, there can be no thought of having the paper play any part in the moulding of the public opinion. With that in mind, I always tried above all not to take the readers lightly, but to do everything possible to give them a product which would interest them and which they would enjoy reading.

It was necessary, then, to discover something about our readers, to find out who they are and where their interests lie. The problem is far from being an easy one, as it requires a lot of time, but certain characteristics of an average reader of THE WEEKLY are already evident. Also there is a better understading of the paper's primary purpose—for whom it is intended in the first place. One of the things I did in this respect was that I established a regular section for letters to the editor which was given some prominence in the paper. A look through the recent issues of THE WEEKLY will reveal that there is at least one item under the heading "Editor's Correspondence," in every one of them.

Since the primary purpose of the paper is to cater to the Ukrainian-American young people, I tried to choose material which would be interesting both to the American-born youth, and those born outside this country, but who now equally partake in the life of our community here. In all cases I tried to break down any artificial barriers which might separate the Ukrainian youth along religious, political, organizational, or any other lines. By reporting in THE WEEKLY from different sources, in a manner objective as much as possible, it gave a chance for one group to find out what the other one is doing, and also to learn about things of which they were not until than fully aware.

In order to make THE WEEKLY a paper which would be readily read, I tried above all to have the maximum of original stories in it, and cut the reprints to the necessary minimum. Interesting items appearing in other publications vere virtually always rewritten, but with the source clearly stated.

To what extent the people are actually reading the paper, may serve the letter from readers which are on our files, oral remarks on the articles published, and perhaps the best of all, the fact that our articles are reprinted by a number of English language and other publications. Thus, every week we find at least two or three stories appearing in some other newspaper or magazine, which originated in THE WEEKLY. Unfortunately almost never is the source given under the reprint, even when the story is a regular "scoop".

In the production of THE WEEKLY, one must not forget the cooperation received from the printing plant personnel. I must say that even in the most difficult situations, caused by a shortage of manpower or breakage in machinery, I always experienced the desire to help on the part of the printers. The cooperation with them was marked, moreover, by friendly relations, and some good-natured joking.

But THE WEEKLY is far from being perfect, and it requires constant and progressive improvement. It is not enough to fall back on the commendable remarks from the readers, for these may soon turn into criticism, and the number of steady readers-consumers may quickly shrink.

Among the weaknesses which plague THE WEEKLY is the non-publication or delay of some issues. This does not happen too often, and usually results from absenteeism, breakage etc., but I feel that it is one thing which is a bad practice with the readers. One of the first things which must be done, is to strive at all costs to assure continuity and regular eppearance of the paper.

The other recommendations which I have for the improvement of THE WEEKLY, are the following:

** THE WEEKLY should have the appearance of a separate publication, as it was in its early days, and not be merely a section of another newspaper. This is only fair to the readers who subscribe to it alone: they should receive a newspaper, not a section of one. Moreover, the name of the newspaper is important, and should be impressed on the mind of the readers, just as brand identification is stressed by other products. Currently there is much confusion, as reflected in the letters which come to us. Most readers just do not know what is the full name of this paper—THE UKRAINIAN WEEKLY. By any standards, I believe, that is deplorable.

** The question of changing the date of issue of THE WEEKLY should be seriously considered, although I would like to discuss this question more fully, since I do not as yet have the full conviction of its desirability.

** A definite, planned action for subscribers must be prepared and launched, at the earliest date.

** Establishment of periodic conferences, every week, or twice a month, between the Chief Editor and the staff members of THE WEEKLY to talk over the plans for the immediate future, and to establish the budget for commisioned materials, cuts, etc.

In conclusion, I wish to assert that the working conditions in the SVOBODA publishing house are friendly, educational and pleasant. One feels a degree of pride for being associated with such organization.

Стільки про наш англомовний „Український Тижневик" його редактор п. Ростислав Хомяк.

Для інформації ще скажу:

Заплановану реформу у вигляді і змісті „Юкрейніян Віклі" припізнила обставина, що нам треба було заждати на полагодження іміґраційних формальностей нового редактора. Ці формальності вже полагоджені, ред. Хом'як дістав остаточно дозвіл на постійний побут в ЗДА і сподіваємось, що у передбаченому законом часі він стане їх громадянином. Ми також готові всіляко йому допомогти в доповненні і завершенні його журналістичних студій. В редакційному відношенні ми сьогодні готові до поступового здійснення резолюції нашої останньої Конвенції та постанов річних засідань Гоговного Уряду щодо переведення необхідних змін і поліпшень у цій важливій публікації в найкращому інтересі нашої організації і нашої спільноти.

При цьому не можу окремо не згадати, що в намаганнях перемогти редакційну кризу в „Юкрейніян Віклі" ми мали рішальну допомогу від. ред. Володимира Душника. Без його допомоги навряд чи нам було б пощастило продовжувати видання тижневика в тому критичному періоді. Ред. Володимир Душник, згідно з постановою Екзекутиви і на підставі окремого домовлення, важного до кінця цього року, є тепер редакційним співробітником „Юкрейніян Віклі", працюючи в редакції один день в тижні та забезпечуючи тижневик вартісними статтями і матеріялами. Постійними співробітниками тижневика є ще проф. Кларенс Меннінґ, перший редактор і співосновник тижневика п. Степан Шумейко та інші. Постійно збільшується також круг вільних співробітників тижневика з-поміж його читачів.

(Після цього звіту, але перед його публікацією, ред. Р. Хом'як, одержавши в Оттавському університеті стипендію на доповнення його журналістичних студій, дістав від редакції однорічну відпустку, щоб могти з цієї стипендії скористати. А. Д.).

Дитячий місячник „Веселка". Ця публікація, що приносить багато користи нашій громаді і багато слави нашій організації, продовжувала у звітовому часі нормально свою працю без будь-яких змін в редакційному складі. За саму редакцію звітує її репрезентант, проф. Володимир Барагура:

Ілюстрований журнал для дітей „Веселка" виходить від 15-го вересня 1954-го року. Він появлявся зразу як місячний додаток до щоденника „Свободи", а від січня 1957-го року став окремим виданням у видавництві „Свобода" на базі передплат. З 1961-им роком „Веселка" вступила у восьмий рік своєї появи. До 16-го травня ц. р. появився 81 випуск журналу. Журнал появляється тиражем 3.000 примірників, великого формату (11" x 8½"), має 16 сторінок, друкується на доброму журнальному папері трьома кольорами (чорний і два інші).

проф. Володимир Барагура
редактор „Веселки"

Коли взяти до уваги дещо статистики, то від початку існування 81 випуск дав 1296 сторінок друку, 6 повних річників, оправлених у великі томи в тверду обкладинку з золотим тисненням. Кожний річник має зміст за жанрами й авторами. Коли взяти пересічну скількість ілюстрацій, світлин і репродукцій, заставок, кінцівок в річнику за 300, то це дає 1800 ілюстрацій. Коли прийняти кількість авторів на річник за 40, то разом це буде 240 прізвищ авторів, а коли кількість ілюстраторів окреслити цифрою 15, то це дає 90 різних мистців, твори яких прикрашують писаний матеріял. Цифри на наші умови імпозантні. Але справа не тільки в цифрах. Усі ці матеріяли-ілюстрації вартісні з літературно-мистецького й виховно-диктатичного погляду. Тому й „Веселка" неоціненний дитячий журнал і його роля у вихованні й вирощуванні нашого молодого покоління на еміґрації незаперечна.

Склад редакції „Веселки" від першого дня її появи по сьогодні незмінний—Володимир Барагура, Роман Завадович, Богдан Гошовський. Мовним редактором „Веселки" є мовний редактор „Свободи" п. В. Давиденко. Крім цього основного ядра редакційної праці, це твори принагідних співробітників і передруки раніших творів. При передруках редакція старається дати дітям матеріяли невідомі їм з інших видань чи взагалі недоступні, при чому вибирається речі найкращі й найвартісніші.

Редакція працює за згори складеним пляном на цілий рік. Плян гнучкий, рямовий, що дає можливість змін, доповнень, залежно від потреби. Одначе зміни стосуються радше деталів, а не основного пляну. Ювілейне святкування сотих роковин смерти Шевченка було заплановане вже в минулому році й завдяки тому „Веселка" в кожному числі може дати один чи більше шевченківських матеріялів. Відповідно до того мистець М. Бутович зробив і обкладинку „Веселки" з портретом поета, щоб і зовнішньо зазначити, що дитячий журнал включається всеціло у всенародні святкування пам'яті Кобзаря.

„Веселка" послідовно зберігає ті самі ідейно-виховні, дидактичні та літебатурно-мистецькі принципи, які накреслені були у первісному пляні, що його виготовлено на передодні появи журналу у 1954 році. Цю лінію задумує продовжувати і далі, бо життя її повністю оправдало.

„Веселка" є надалі всеукраїнським, загальнонаціональним журналом, без провінційного партикуляризму так щодо матеріялів, як і щодо добору співробітників. Вона надалі обслугує дітей кожного віку, беручи до уваги зацікавлення дітей, їх потреби та вимоги дому, школи, молодечих організацій. З цього випливає „магазиновий характер" „Веселки", і в кожному числі кожний читач знайде якийсь матеріял, що його зацікавить. Основний натиск покладений на українознавчий матеріял, якого дитина не може знайти ні в якому чужомовному журналі.

Ці позиції знайшли повне признання громадянства, батьків, учителів, виховників. Про це свідчать численні листи від читачів, позитивні оцінки в пресі, широке користування „Веселкою" в навчанні у школах, на курсах, у виховній праці молодечих організацій, користування „Веселкою" на Радіомовленнях, імпрезах, академіях, передруки з „Веселки" в інших дитячих журналах, в шкільних підручниках читанках. „Веселка" стала відомою поза межами Америки, навіть у країнах поза залізною завісою.

Про позитивне ставлення громадянства до „Веселки" свідчить і хід кожнорічної збірки на її пресовий фонд.

Читачами „Веселки" є вже 4-річні діти, які властиво є її „слухачами", бо читають їм старші брати, чи сестри та батьки. Для цих дітей призначені легші матеріяли та ілюстровані історійки, зокрема „Чап-Чалап" і „Пуньо Довгоніс". Границя віку читачів сягає 14-го року життя. Ці старші діти зацікавлені, зокрема, минулим України, життєписами наших славних людей, визвольною боротьбою українського народу, спогадами про рідний край, побутом з України. В ділянці українознавчій для цих дітей, поруч українського життя, яке вже безповоротно проминуло, поруч етнографізму й фольклору, поруч українського села й побутовщини, уведено краєзнавчий цикл, який показує дітям міста України, архітектурні пам'ятки, природні багатства, промисловість, технічні здобутки, що не зважаючи на окупантський гніт, є все таки власним твором генія українського народу. Це дає старшим читачам уявлення про життя сучасної України, що для дітей, які живуть у високорозвинених промислово й технічно країнах, є конечне, бо плекає почуття рівновартости з іншими народами й країнами.

Діти не лише читають „Веселку", розв'язують загадки, але й пишуть листи до редакції, висловлюють свої критичні погляди, дописують до „Веселки" і складають на її пресовий фонд.

Появу кожного числа „Веселки" обговорюється в короткій статейці-рецензійці у „Свободі", що дає змогу розкрити внутрішню побудову числа, пов'язаність матеріялів та показати ідейні, мистецькі й виховні заложення, за якими скомпоновано окреме число. Це дає змогу доцільно використовувати матеріял, вміщений в числі, при чому великою допомогою є контрольні та методичні вказівки для батьків, учителів та виховників.

Цього року вакаційні числа за липень-серпень будуть скомасовані в одне подвійне число на 24 сторінки. Це покажеться практичним з уваги на те, що діти матимуть об'ємисте число на час вакацій уже при кінці червня, заки роз'їдуться на вакації, а так багато дітей не мали змоги користати з вакаційних чисел. Більшесторінкове число дасть змогу краще розложити матеріял, а крім того технічно можна буде надрукувати число чорним і двома парами різних кольорів.

Члени Редакції й співробітники написали низку статтей про „Веселку" принципового й пропаґандивного характеру, були виступи про „Веселку" на радіопрограмах. Редакція „Веселки" є у контакті з усіма громадськими чинниками, що мають до діла з вихованням.

Свою появу й існування завдячує „Веселка" УНСоюзові, який є ініціятором і спонзором журналу та взяв на себе турботу за його фінансову базу. Це доказує, що УНС є не лише забезпеченево-допомоговою установою, але й до своєї многогранної національно-політичної, національно-громадської й культурно-освітньої та видавничої діяльности додає ще одну важливу для національної субстанції ділянку—виховання молодого покоління за допомогою друкованого слова.

Стільки про „Веселку" її редактор проф. Вол. Барагура.

Від себе повторю тільки те, що записане в усіх моїх дотеперішніх редакційних звітах про „Веселку": найвище признання для членів редакції „Веселки", зокрема для проф. Володимира Барагури за в кожному відношенні прикладну працю і співпрацю та за максимальні зусилля двигнути і вдержати „Веселку" на найвищому рівні. Вважаю, що саме ця публікація УНСоюзу становить одну з найповажніших

(Продовження на наступній сторінці)

Звіт головного редактора „Свободи" Антона Драгана

(Продовження)

позицій в намаганнях нашої спільноти забезпечити собі майбутнє відповідним вихованням молоді.

Інші публікації. В звітовому часі „Свобода" продовжувала публікацію окремих сторінок для молоді: „Студентське Слово", „Український Спорт", сторінку СУМА „Шлях Молоді", сторінку МУН „Промінь", „Пластову Ватру", до яких в останнє долучився ще ОДУМ із своїм „Літописом" та в іншому характері ще неперіодична „Рідна Школа".

Книжкові видання. З книжкових видань у звітовому часі найбільше праці в Редакції вимагав календар-альманах „Наш Шевченко". У звітовім часі випущено ще „найкраще продавану" українську книжку — повість Івана Смолія „В зеленому Підгір'ї", збірку „Шевченкові думи і пісні" українською та англійською мовами, „Ілюстровану абетку" М. Щербака видано в бібліотеці „Веселки", приготовано до друку антологію української прози англійською мовою та перевірено-зрецензовано манускрипти дев'ятьох книжок, що їх автори запропонували нам до видання: Миколи Понеділка „Говорить лише поле", Докії Гуменної „Мозаїка", ген. Павла Шандрука „Карло XII — лев Півночі", Остапа Тарнавського „Камінні ступенні", Оксани Керч „Наречений", Марії Струтинської „Дев'ять оповідань", Ярослава Геруса „Оповідання" Валентина Сім'янцева „Спомини Богданівця" та Вол. Кедровського „Рік 1919".

Через руки нашої Редакції перейшли й перевірка та доповнення додаткових розділів до четвертого видання „Історія України" Михайла Грушевського, і підготова англомовного видання „Історія Української Культури" проф. Івана Мірчука, і перевірка „Історії України в образках" та багато інших праць.

„Трибуна УНСоюзу" та союзові кампанії і акції. „Свобода" є офіціяльним органом УНСоюзу, його речником і виразником. Це, як і факт, що наша організація є головною зорганізованою і господарською силою в нашій спільноті визначує потребу, необхідність і доцільність віддавати УНСоюзові окрему увагу та ставити його в осередок всього нашого життя, бо він ним фактично є. Під цим кутом ми продовжували видавання „Трибуни УНС", що інформувала і вияснювала всі наші організаційні почини. Саме розголошування УНСоюзу в його виданнях треба вважати за одну з головних причин і передумов його росту і того становища в суспільстві, яке він займає.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Вже з цього короткого огляду редакційної праці можна собі виробити загальну опінію про діяльність, що її веде і розгортає наше Видавництво. До нього належать ще наша адміністрація і друкарня, що працюють не менш інтенсивно, як редакція, і що в рівній мірі мають заслугу в праці, розвитку в досягненнях цілого видавництва.

В Адміністрації працює—вірте не вірте—тільки чотири особи: п-ні Люба Лапичак, Кайтка Стецюк і Марія Сташинська та дир. Петро Постолюк. Ці чотири особи виконують неймовірно широкий засяг праці, від книговедення, інкасування грошей та виплат починаючи, а на телефонічній центральці кінчаючи. До них належать замовлення друкарських матеріялів, приймання і евіденція оголошень, книгарня, евіденція передплатників, зміни адрес та все, що тільки до адміністрації великого видавництва може входити. Але, нехай про це скаже найстарша часом служби працівничка адміністрації п-ні Люба Лапичак, що за життя сл. п. Дмитра Галичина виконувала функції його асистентки на пості управителя „Свободи":

п-ні Люба Лапичак

Адміністрація „Свободи" полагоджує всі справи зв'язані з щоденником та іншими виданнями. Праця має два характери: перший — чисто професійний, про який докладніша згадка виму, — а другий — товарисько-громадський. На думці маю справи інформаційного характеру для деяких людей, головно з близьких околиць метрополії Ню Йорку, які вважають адміністрацію „Свободи" інформаційним бюром та звертаються до неї листовно чи телефонічно в безлічі різних справ, включно з такими, напр., даними, де і у якій годині грає „Тризуб", які, де і коли є імпрези, яка музика грає на забаві „Думки", знайти розшук з-перед кількох років, переслати число „Свободи" з минулого року, куди і кому переслати гроші на народні цілі і т. д. Це тілчки декілька прикладів з щоденної діяльности працівників адміністрації „Свободи", головною працею яких є:

1, Контакт з урядами, торговельними аґентами, клієнтами.

2. Книговедення: а) Вписування всіх вплат, виплат; б) Місячні звіти, квартальні, піврічні, річні; в) Приготування виплат. Місячні і квартальні податкові і федеральні звідомлення; г) Тижневі платні; ґ) Виготовлювання рахунків за друкарські роботи, кліші та оголошення; д) Перечитування і розділ пошти на поодинокі відділи.

3. Калькуляції, оферти: замовлення паперу, конверт, частин для друкарні.

4. Обслуга телефону — централя, інформації.

5. Відділ оголошень: Принимання текстів оголошень телефонічно і листовно до щоденника і календаря, устійнення цін за оголошення, коректа, евіденція, поміщення в замовлених числах „Свободи", рахунки, переписка з огол. аґенціями, Союзові оголошення.

6. Адміністрація щоденника, тижневика „Юкр. Віклі" і „Веселки". Виконтовування вплат, переведення змін в картотеці і в адресових плитках. Потвердження відбору вплат. Поштові реклямації.
Щоденний звіт до уряду поштового.
Урґенси - пригадки.

7. Книгарня: а) Закуп і збут книжок власних і чужих. Реклама, висилка, пакування; б) переписка з комісентами; в) Річні звіти продажу книжок. Інвентура;

8. Фонд Веселки. Докладна евіденція вплат, виготовлення лист і проголошення їх в „Свободі".

9. Експедиція. Висилка часопису, друк адрес на ковертах для УНСоюзу, друк адрес для УККА.

10. Дженітор: Порядки внутрі видавництва і друкарні, відливання матриць.

Стільки п-ні Люба Лапичак про працю в адміністрації.

ДРУКАРНЯ

На окрему увагу заслуговує ще, не менше від інших ділянок праці в нашому видавництві, наша друкарня, яка саме тепер є в процесі основної реорганізації для кращого і повнішого її достосування до нашого загального розвитку та наших потреб. Від жовтня звітового 1960-го року керує працею в друкарні новий її керівник, п. Роман Ференцевич і йому віддаймо голос:

Роман Ференцевич
новий керівник друкарні

Звіт цей обмежений до складального, машинового і клішарського відділів друкарні, виключаючи адміністрацію, книгарню й експедицію, і базований на даних за останніх сім місяців (від 1-го жовтня 1960 р.). За одиницю мірила виконаної праці в цьому звіті вважається працю одного робітника протягом однієї години. З чого ж складається друкарня „Свободи"?

СКЛАДАЛЬНИЙ ВІДДІЛ: 6 складальних машин марки "Intertype" (в тому два "mixer"-и і два автомати — Quadders).

МАШИНОВИЙ ВІДДІЛ: 5 друкарських прес: Duplex Newspaper Press, Premier — для ручного накладання плоска преса, Kelly — автоматична, Kluge — автоматична й ручна — Chandler-Price.

КЛІШАРНЯ: Фотокамера і клішарські устаткування системи "Aurora."

ПРАЦІВНИКИ: 5 складачів-лінотипістів сталих, 2 метранпажі-ломщики, (з чого один рівночасно є клішарем і в міру потреби — лінотипістом і друкарем на малих пресах) та 2 машиністи-пресмени.

ПРАЦЯ: Головним продуктом друкарні є щоденник „Свобода", так сказати б — праця для себе. Другий рід праці — це роботи для поодиноких клієнтів. Ці клієнти є сталі, з періодичними виданнями, як от УНС чи УККА (місячник „Веселка", місячник "The Ukrainian Bulletin," квартальник "The Ukrainian Quarterly") — і принагідні (книжки, летючки, листи, запрошення і т.п.),

Для виготовлення однієї сторінки „Свободи" потрібно повних 8 годин праці одного складача, значить 4 складачі і 4 машини є постійно затруднені при щоденнику. П'ятий складач і лінотип залишається для чужих робіт. (Шостий лінотип — це старий модель, яким можна послужитися лише в конечності. Він теж служить для науки евент. лінотипістів.) Та цей п'ятий складач дуже часто мусить теж включитися до праці при щоденнику, коли в одній з машин зайдуть якісь технічні трудноці чи хтось зі складачів захворіє. У висліді чужі роботи зазнають затримки.

Беручи до уваги повищий стан, все ж таки друкарня за звітовий час виконала поважну скількість чужих робіт, а саме:

1. Склад і ломка 256 стор. альманаху „Наш Шевченко";
2. Склад, ломка і друк 112 стор. поезій Шевченка в українській та англійській мовах;
3. Склад, ломка і друк 64 стор. статистичного збірника „УНС у світлі чисел";
4. Ломка і друк 36 стор. „Віршованої абетки" в 12-ти кольорах;
5. Склад і ломка 136 стор. перекладів поезій С. Гординського „Поети Заходу";
6. Склад, ломка і друк 2-ох чисел "The Ukrainian Quarterly" по 96 стор.;
7. Склад, ломка і друк „Веселки" та "The Ukrainian Bulletin" кожного місяця.

Окрім цього ряд менших робіт, як запрошення, летючки, листи і т.п.

Окремо треба згадати справу „Трибуни УНС", оголошень УНС про збори Відділів та посмертні згадки. Пересічно, для виконання цих робіт (лише склад і ломка!) друкарня потребує 56 годин місячно (40 год. „Трибуна УНС", по 4 години тижнево оголошення). Ця праця мусить бути виконана поприщоденник, на означений термін.

Стільки про стан і працю в друкарні її новий керівник п. Роман Ференцевич. Як я вже згадав, друкарня „Свободи" є тепер в стадії реорганізації в дусі конвенційної резолюції, щоб могти достосувати її до наших потреб та до повного використання наших можливостей в найкращому інтересі нашої організації і громади.

Вкінці коротко про ще одну важливу справу нашого видавництва.

У не в своїй справі

Головна Контрольна Комісія УНСоюзу на наших минулорічних нарадах винесла рекомендацію для Екзекутиви, зокрема для головного предсідника, що був рівночасно управителем „Свободи", щоб основно перевірити стан і, зокрема, процес та кошти продукції нашої друкарні як періодичних, так і книжкових наших видань. Головний предсідник, сл. п. Дмитро Галичин, зайнятий іншими справами, доручив цю перевірку мені і я її зробив при тісній співпраці п-ні Люби Лапичак і п. Петра Постолюка з Адміністрації та п. Романа Ференцевича в друкарні, як також на підставі наявних адміністраційних книг, виказів, рахунків, тощо. Висліди і підсумки тієї перевірки я передав членам Головного Екзекутивного Комітету і Головної Контрольної Комісії.

Закінчення

Закінчуючи цей свій довгий, хоч і дуже загальний звіт з праці нашого Видавництва, дозволяю собі пригадати знову кінцеві слова з останнього звіту покійного головного редактора „Свободи" і „Найбільшого Союзовця" д-ра Луки Мишуги, сказані ним у звіті на 23-ій Конвенції нашої організації в 1954-му році. Він говорив:

„Кінчу свої загальні завваги тим, що ми свідомі, що хоч „Свобода" зробила багато доброго для нашого народу в Америці, як і для української справи, вона могла б куди більше зробити, якби мала змогу побільшити свій об'єм та розгорнути свої крила на всю ширину і довжину. Допоможімо їй хоч тепер це зробити, бо чогось ліпшого, ідейнішого, триваліщого та впливовішого на цій землі вже не збудуємо"!

Д-р Мишуга не знав, що це будуть його останні слова в його останньому звіті. Але такі вони були і залишились наче заповітом для тих, що продовжують його працю. Маю враження, що саме від цих наших нарад і наших рішень та ухвал залежатиме, чи „Свобода" зможе ширше розгорнути свої крила і чи ми збережемо, закріпимо та дальше розбудуємо цю нашу найбільшу цінність на вільній американській землі.

Після цього звіту приступлено до дискусії над всіма звітами.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА П. ЛИСОГОРА

В дискусії над звітом заст. гол. предсідника забирали голос такі члени Головного Уряду: В. Дідик, І. Кокольський, М. Давискиба, П. Кучма, д-р В. Ґалан, О. Штоґрин, П. Пуцило, Я. Гук, Д. Шмагала, інж. В. Коссар, Б. Зорич і І. Одежинський.

Предметом дискусії були такі питання: коштів пристосування будинку при 79 Ґренд Ст. для потреб Головної Канцелярії, коштів побудови павільйону на Союзівці, умов уділювання морґеджів та модернізації морґеджового відділу, пенсійного фонду для службовців УНСоюзу та стипендійного фонду УНСоюзу.

Заст. гол. предсідника П. Лисогір дав вияснення на поставлені запити, зокрема точно подав сподіваний кошт побудови павільйону та достосування новонабутого будинку для потреб Головної Канцелярії. Модернізація морґеджового відділу УНСоюзу є питанням дальшого часу. Під цю пору УНСоюз має розмірно невелику суму, інвестовану у морґеджах, тому ледве чи виплатились би модерні машини. Пенсійний фонд вже існує від 1-го липня 1959 р. згідно з минулорічною ухвалою Головного Уряду УНСоюзу, а загальний стипендійний фонд УНСоюзу могла б схвалити тільки Конвенція, призначивши на нього відповідні фонди. Заініційований 361-им Відділом УНСоюзу „Дністром" Стипендійний Фонд одержав повну піддержку від Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Ню Йорку, головою якого власне є заст. гол. предсідника Й. Лисогір. Але цей фонд силою факту має тільки льокальне значення. Відповідь Й. Лисогора доповнив гол. касир Р. Слободян. Він, зокрема, дав вияснення в справі морґеджів та їх сплати, ствердивши, що на уділених в сумі кругло мільйона долярів в морґеджах, тільки один морґедж, уділений на Народний Дім, приносить нам клопоти, але й той сплачує відсотки. Одержавши здібного адміністратора, Народний Дім дає надію на покращання своєї господарки. Після того, як ніхто не голосився до слова, на внесення інж. С. Куропася, піддержане П. Кучмою, одноушно прийнято до відома звіт заст. гол. предсідника Й. Лисогора.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ЗАСТ. ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА АННИ ГЕРМАН

До дискусії зголосилися такі особи: П. Кучма, д-р В. Ґалан, М. Давискиба, А. Чопик, І. Одежинський, Я. Гук, І. Кокольський, П. Пуцило, В. Гусар, інж. С. Куропась, Б. Зорич і Р. Слободян.

В дискусії піднесено наступні питання: організування нових членів-жінок та потребу організаторів-жінок, урухомлення дому старців та можливості федеральної допомоги в цьому.

Заст. гол. предсідника А. Герман дала вияснення на поставлені питання, при чому забирали голос також інші члени Екзекутиви Й. Лисогір, Р. Слободян і Я. Падох. Дискутанти пропонували дослідити можливість федеральної допомоги для дому старців та зреферувати цю справу на Конвенції.

На внесення гол. радн. А. Чопик, піддержане гол. радн. О. Штоґрин, одноушно прийнято до відома звіт заступниці гол. предсідника А. Герман.

Після цього о год. 5.50 вечером відложено наради до четвертого дня.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД

У середу 24 травня 1961 р. о год. 9.10 ранку заст. гол. предсідника Й. Лисогір відкрив третю сесію головного засідання, після чого гол. секретар ствердив приявність усіх членів Головного Уряду. Далі на чергу прийшла дискусія над звітом гол. секретаря Я. Падоха.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛ. СЕКРЕТАРЯ ЯРОСЛАВА ПАДОХА

До дискусії зголосилися: І. Кокольський, Д. Шмагала, А. Джула, В. Гусар, В. Дідик, М. Давискиба, П. Пуцило, д-р В. Ґалан, О. Штоґрин, інж. С. Куропась, П. Кучма, Б. Зорич, В. Чопик, Я. Гук, Т. Шпікула, І. Скочиляс і інж. В. Коссар.

Дискутанти порушили питання: секретарських курсів на Союзівці та окружних по союзових осередках, підмічуючи потребу тих курсів та користь, яку вони приносять для учасників. Висловлено побажання, щоб в цих курсах брали участь якнайбільше відділових секретарів. В дальшому порушено справи округ та окружних зборів, як також організаційних зборів, т. зв. саммит мітинґів. Окрему увагу присвячено потребі нових організаторів та праці існуючих організаторів. Зі здивуванням підмічено, що значне число секретарів не одержує „Свободи" та „Юкрейнієн Віклі". Дальші запити відносились до справ дивіденди, знижки вкладок при більших сумах забезпечення, посмертних оголошень, об'єднання малих Відділів, добору добрих відділових секретарів, ресекурації, проєкту нових аплікацій для прийняття нових членів і ін.

На запити відповідав секретар Я. Падох, якого вияснення доповнювали інші члени Екзекутиви і постійний організатор І. Скочиляс. Гол. секретар підкреслив трудність здобування нових організаторів, хоч УНСоюз оплачує їх краще, як багато інших бізнесових асекураційних компаній. Зокрема, відчувається у нас брак організаторів-жінок та організаторів членів тут народженого покоління. Досвід з курсів є позитивний, і курси слід повторяти для тих, які в них не брали участи. Зокрема, новообрані ще не досвідчені секретарі повинні брати участь в тих курсах. Відносно окружних курсів Головна Канцелярія допоможе їх влаштувати там, де буде запевнена постійна участь бодай 20 учасників. Доля курсів на Союзівці в великій мірі залежатиме від того, скільки учасників курсів виявлять більші успіхи в своїй праці. Відносно секретарів Відділів, які не одержують часопису і не читають „Трибуни УНСоюзу", пропонує винести рішення для добра організації. Об'єднання малих Відділів є дуже корисне і побажане, але під умовою, що знайдеться секретар, який зуміє зберегти всіх членів сполучених Відділів і їх належно обслужити.

На внесення інж. С. Куропася, піддержане М. Давискибою, одноушно прийнято звіт гол. секретаря до відома.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛ. КАСИРА РОМАНА СЛОБОДЯНА

До дискусії зголосились наступні учасники нарад: І. Кокольський, Т. Шпікула, І. Одежинський, А. Драґан, інж. С. Куропась, П. Пуцило, Б. Зорич, д-р В. Ґалан, О. Штоґрин, А. Джула, М. Давискиба, Я. Гук і інж. В. Коссар.

В дискусії порушено такі питання: виміни низько опроцентованих бондів на бонди вище опроцентовані; виплати посмертних сум спадкоємцям, які живуть поза залізною заслоною; відсотків від позичок, уділюваних УНСоюзом; Фонду Наглої Потреби; морґеджів та відсотків від них; фондів на організаційну роботу; сиротинського фонду; бюджету „Свободи"; висоти фондів, вложених в Союзівку, та окремого книговедення для Союзівки.

Головний касир Р. Слободян дав докладну відповідь на поставлені питання, що їх доповнювали інші члени Екзекутиви. Заст. гол. предсідника Й. Лисогір, з'ясував справу морґеджів, відсотків, побираних від членів і не-членів, висоту, до якої уділюється морґедж, та труднощі уділювання морґеджів у Канаді. Гол. касир Р. Слободян в дальшому вияснив, що канадійський уряд вимагає, щоб значна частина вкладок, зібраних у Канаді, була інвестована в канадійських державних бондах. Тому небагато грошей залишається на уділювання морґеджів в Канаді. До того в Канаді зобов'язує 15-процентовий податок від морґеджів. Гол. касир подав інформації щодо Союзівки, її розбудови та господарки, підкреслюючи при цьому велике національне значення Союзівки, яка стала осередком української громади в Америці у літніх місяцях. Справа виплати посмертних сум поза залізною заслоною є дуже трудною з уваги на те, що поза Польщею в інших краях не допускається виплати в американській валюті, і спадкоємці за вартісні доляри одержують маловартісну місцеву валюту.

На внесення д-ра В. Ґалана, піддержане В. Дідиком, прийнято звіт гол. касира одноушно.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

До дискусії зголосились: А. Чопик, Т. Шпікула, М. Давискиба, А. Джула, І. Одежинський, В. Дідик і Д. Шмаґала.

В дискусії порушено питання методи перевірки діловодства Екзекутиви; модернізації друкарні; сторінок молоді у „Свободі", їх кошту та користи з них; редакційного складу „Юкрейнієн Віклі"; пенсійного фонду; пристосування до вжитку будинку, в сусідстві Гол. Канцелярії.

На запити дав вияснення голова Контрольної Комісії д-р В. Ґалан, підкреслюючи здорові основи, на яких побудований Український Народний Союз та здоровий шлях, яким його веде Екзекутива.

На внесення Д. Шмаґали, піддержане М. Давискибою, одноушно прийнято звіт Контрольної Комісії.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ ГОЛОВНИХ КОНТРОЛЕРІВ

До дискусії зголосився тільки Т. Шпікула, який порушив деякі загальні і місцеві питання зі своєї округи. Йому відповів голова Контрольної Комісії інж. С. Куропась, після чого на внесення І. Джули, піддержане Д. Шмаґалою, одноушно рішено прийняти звіт головних контролерів.

Після цього перервано наради о годині 6.35 на вечерю. Після вечері наради продовжувалися від години 8.15.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНИХ РАДНИХ

До дискусії зголосились М. Давискиба, інж. С. Куропась і Я. Падох.

Питання до гол. радних торкалися організаційних успіхів на терені Канади та діяльности гол. радних в своїх осередках.

Після цього на внесення п. Кучми, піддержане інж. С. Куропасем, одноушно прийнято звіт головних радних.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОГО РЕД. „СВОБОДИ" А. ДРАҐАНА

До дискусії зголосились: Я. Гук, І. Кокольський, М. Давискиба, І. Скочиляс, Т. Шпікула, А. Штоґрин, д-р В. Ґалан, І. Одежинський, В. Гусар, Д. Шмаґала, П. Кучма, інж. С. Куропась, Б. Зорич і Р. Слободян.

В питаннях, поставлених ред. Драґанові, порушено такі справи: бюджету та видань „Свободи", оплати кореспондентів; редакції „Юкрейнієн Віклі"; виплатности „Юкрейнієн Віклі", виплатности „Веселки"; заряду друкарнею і видавництвами; припізненого друку дописів з громад; інформації про Союз у „Свободі"; сторінок організацій молоді у „Свободі" та деяких окремих справ, про які була згадка в „Свободі". На питання відповідав ред. „Свободи" А. Драґан. Доповнюючи звіт, він вказав на велике число кореспондентів, що їх має „Свобода" по всіх скупченнях українських громад в світі та про велике значення цього лучника усіх українців у вільному світі. Припізнення друку деяких дописів спричинене не недбальством редакції, але браком місця і великим числом присланих дописів, що, зрештою, є дуже позитивним явищем, бо вказує на те, що „Свобода" є органом ширших кругів громадянства. Інформаційна служба „Свободи" в справах УНСоюзу є поставлена добре. Ніяка інша братська організація не має такого цінного видання, як „Трибуна УНС", яка вже появляється шість років і статті якої є наче повним підручником життьового забезпечення та УНСоюзу. Поза цим багато статтей та вістей про УНСоюз вміщується на сторінках „Свободи".

Після цього на внесення д-ра В. Ґалана, піддержане І. Одежинським, одноушно схвалено прийняти звіт гол. ред. А. Драґана до відома враз із подякою всім редакторам, співробітникам, адміністрації і друкарям „Свободи".

ПРИЙНЯТТЯ ЗВІТІВ

Тому, що Головний Уряд відступив від дотеперішнього звичаю і схвалив прийняття звітів після зложення кожного звіту окремо, приступлено да наступної точки порядку нарад, а саме до вибору наступника на опорожнений уряд головного предсідника УНСоюзу.

СПРАВА НАСТУПНИКА ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА

В цьому місці заст. гол. предсідника Й. Лисогір передав ведення нарад заст. гол. предсідника А. Герман.

З уваги на смерть сл. п. гол. предсідника Д. Галичина, постала конечність обрати нового головного предсідника. На внесення Я. Гука, піддержане І. Одежинським, схвалено одноушно перевести вибір явним голосуванням.

Д. Шмаґала поставив кандидатуру Й. Лисогора, піддержану Т. Шпікулою. Тому, що не було інших кандидатур, на внесення А. Джули, піддержане В. Дідиком, замкнено номінацію кандидатів і переведено голосування, у висліді якого одноушно обрано головним предсідником Йосифа Лисогора.

З уваги на опорожнення уряду заступника гол. предсідника, переведено вибір на цей уряд. Провід нарад перебрав новообраний гол. предсідник Й. Лисогір. І. Одежинський, поставив кандидатуру інж. Степана Куропася, піддержану В. Дідиком. Згідно з §31 Статуту УНСоюзу з уряду поставлено кандидатуру Михайла Пізнака, кандидата на той уряд на останній Конвенції УНСоюзу. Одноушно схвалено перевести вибори явним голосуванням. За М. Пізнака віддано один голос, за інж. С. Куропася віддано всі інші голоси, крім голосу кандидата, який стримався від голосування.

З уваги на опорожнене місце головного контролера переведено вибір на цей уряд. Я. Гук поставив кандидатуру Івана Кокольського, піддержану В. Гусарем. З уряду поставлено кандидатури наступних осіб: д-ра Василя Вишиваного, Петра Гулика, Євгена Зубальського, Пилипа Васильовського, Мирослава Кальби, Омара Малицького і Івана Сквіра, які були номіновані на уряд головного контролера на останній Конвенції УНСоюзу. Одноушно схвалено перевести вибори явним голосуванням. За кандидатуру д-ра Василя Вишиваного віддано два голоси, за кандидатуру Івана Кокольського 18 голосів, при чому він сам стримався від голосування. За інших кандидатів не віддано жадних голосів. На внесення Я. Гука, піддержане А. Джулою, одноушно схвалено обрати головним контролером Івана Кокольського.

На внесення П. Пуцила, піддержане І. Одежинським, одноушно схвалено не обсаджувати посту головного радного, опорожненого з вибором І. Кокольського на гол. контролера.

Після цього голова Контрольної Комісії д-р В. Ґалан перевів заприсяження новообраних членів Головного Уряду згідно з §142 Статуту УНСоюзу.

Після виборів та заприсяження приявні склали щирі ґратуляції новообраному предсідникові і заступникові головного предсідника та членові Контрольної Комісії, пп. Йосипові Лисогорові, інж. Степанові Куропасеві та Іванові Кокольському.

На цьому закінчився третій день нарад.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД

У четвер, 25-го травня 1961 р., о год. 9.30 ранку, гол предсідник Й. Лисогір відкрив четверту сесію річного засідання Головного Уряду УНСоюзу. Після ствердження гол. секретарем приявности всіх членів Гол. Уряду, заки приступлено до десятої точки нарад: внесень й ухвал для добра організації, гол. предсідник запросив Управу „Союзівки" скласти справоздання з діяльности „Союзівки" та висловити її побажання.

СПРАВОЗДАННЯ УПРАВИТЕЛІВ „СОЮЗІВКИ" ДАНИЛА СЛОБОДЯНА І ВОЛОДИМИРА КВАСА

Данило Слободян, управитель „Союзівки", подав стан дотеперішньої розбудови цієї оселі та її потреби. На його погляд, конечно потрібно вибудувати павільйон, в якому могли б приміщуватися гості, зокрема в часі „вікендів", у випадку дощу та зимою. Потрібно провести новий водопровід до басейну, який обнизить кошти вогневого забезпечення, докінчити великий купальний басейн, побудувати малий для дітей, вибудувати каплицю.

З черги доповідав заступник управителя „Союзівки", Володимир Квас. Він підмітив постійну звишну прибутків „Союзівки", але й вказав на те, що обмеження кімнат для

(Продовження на наступній сторінці)

НОВОВИБРАНІ ГОЛ. ПРЕДСІДНИК УНС, ЙОГО ЗАСТУПНИК І ГОЛ. КОНТРОЛЕР

Гол. предсідник Йосип Лисогір

Заст. гол. предсідника Степан Куропась

Гол. контролер Іван Кокольський

СПРАВОЗДАННЯ УПРАВИТЕЛІВ „СОЮЗІВКИ" ДАНИЛА СЛОБОДЯНА І ВОЛОДИМИРА КВАСА

(Продовження)

гостей дуже утруднює дальше збільшення прибутків, бо в літньому сезоні всі кімнати задовго наперед бувають зайняті. Тому шлях збільшення прибутків іде через розбудову зимового сезону, до чого дає змогу одержання ліцензії на продаж напитків впродовж цілого року, та влаштування для зимових спортів. Сподівається, що в цім році Союзівка збільшить приходи до 200,000 долярів. Союзівку вдержується на рівні першорядних готелів, при дуже помірковании цінах. Члени УНСоюзу мають першенство в одержанні кімнат і помітний опуст в цінах. Докладається старань, щоб усі гості Союзівки стали членами УНСоюзу. Деяке невдоволення викликало побирання одноодлярових вступів для принагідних відвідувачів Союзівки (не гостей) в суботи. Але це неоправдане, бо, якщо гість, який користає з коштовної мистецької програми, танків при добірній оркестрі, купального басейну, тощо, з'їсть обід чи вечерю на Союзівці, йому цього доляра зараховується. Тому привід до невдоволення можуть мати тільки ті, що користають зі всіх імпрез і догідность Союзівки, але не є готові видати в її ресторані хоч би одного доляра. Спортові імпрези, дитячі табори та українознавчі й секретарські курси підносять значення Союзівки високо понад значення звичайного літнього ресорту.

В дискусії над звітами управи Союзівки та із запитами до неї зголосилися такі особи: Я. Гук, М. Давискиба, І. Кокольський, І. Одежинський, А. Драган, Б. Зорич, Т. Шпікула, А. Чопик, В. Гусар, інж. В. Коссар, і О. Штогрин.

Предметом дискусії були такі питання: число приміщень для гостей Союзівки та потреба його збільшення, виплатність зимового сезону та вигляди на майбутнє, забезпечуючі засоби проти вогню й нещасних випадків, користування Союзівкою гістьми з Заходу і Канади, культурних програм на Союзівці та підвищення їх якости, продовження до чотирьох тижнів дитячих таборів, заведення ставку для ловлі риб (І. Одежинський) і ін. Управителі оселі дали на запити вичерпні відповіді, після чого склали подяку Гол. Урядові за змогу скласти свій звіт та свої побажання. Ухвали в справі „Союзівки" відложено до наступної точки нарад.

СПРАВОЗДАННЯ ПОСТІЙНИХ ОРГАНІЗАТОРІВ МИКОЛИ ТКАЧУКА ТА МГР-А ІВАНА СКОЧИЛЯСА

Після справоздання управителів „Союзівки" гол. предсідник запросив приявних постійних організаторів УНСоюзу Миколу Ткачука з Шикаґа та мґра Івана Скочиляса з Філаделфії дати огляд своєї організаційної праці та висловити завваги й побажання щодо покращання організаційної праці в краю.

Постійний організатор Микола Ткачук, давши огляд своєї огранізаційної праці, звернув особливу увагу на потребу вишколу секретарів та організаторів, щоб вони могли успішно змагатись з асекураційними агентами, які в більшості мають коледжову освіту і основний спеціяльний асекураційний вишкіл. Підносить велике значення наших курсів на Союзівці та по округах, але під умовою, що окружні курси будуть ведені фахово. Слід конечно здобути нових молодших організаторів і знайти фонди на їх оплачення.

Постійний організатор Іван Скочиляс подав спостереження щодо своєї організаційної праці та взагалі праці союзових організаторів, її умов та вимог. Постійні організатори повинні не лише здобувати нових членів, але й часто допомагати секретарям Відділів, зокрема новим, ще не досвідченим, і то передусім у нових справах, введених змінами, схваленими Гол. Урядом чи Конвенцією УНСоюзу. Вони мусять також підшукувати та вишколювати місцевих організаторів, які на місцях продовжували б організаційні заходи. Закладання нових Відділів там, де їх потреба, об'єднування, де є більше невеликих Відділів, зустрічі і виміна думок з місцевим громадянами, членами й не-членами УНСоюзу, поширювання „Свободи", „Веселки" й інших видань УНСоюзу — це все, на думку І. Скочиляса, повинно входити в обов'язки постійних організаторів у часі, коли вони об'їжджають терен. З другого боку, вони повинні мати відповідне забезпечення на матеріяльні умови праці.

Після цих завваг та деяких запитів, поставлених до організаторів, гол. предсідник подякував їм за їх працю та відданість УНСоюзові, і Гол. Уряд приступив до чергової точки нарад: внесень і ухвал.

ВНЕСЕННЯ І УХВАЛИ

Внесення і дискусії над ними обіймали такі справи:

а. Організаційні справи
б. „Союзівка
в. Народні справи
г. Різні справи.

а. ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ

Внесення в справі зміни та поліпшення в організаційних справах реферував гол. секретар Я. Падох.

В дискусії над організаційними справами забирали голос наступні члени Головного Уряду: Я. Гук, П. Пуцило І. Кокольський, А. Джула, д-р В. Галан, А. Шмагала, Т. Кучма, М. Давискиба, Б. Зорич, О. Штогрин, інж. С. Куропась, В. Гузар.

У висліді основної дискусії винесено однодушно ухвали в таких справах:

1) Підвищення суми при забезпеченні без обов'язкових оглядин.

На внесення Т. Шпікули, піддержане Я. Гуком, ухвалено звільнити від лікарських оглядин при наглядному задовільному стані здоров'я особи, які не перейшли віку 40 років при забезпеченні на суму $2,000.00. Відтепер можуть бути звільнені від лікарського огляду особи до 40 років життя до суми забезпечення $2,000.00, особи до 50-го року життя при забезпеченні в сумі $1,000.00 та особи до 55-го року життя при забезпеченні на суму $500.00.

2) Знижка при заплаті вкладок за два або більше років згори.

На внесення А. Чопик, піддержане О. Штогрин, ухвалено признавати знижку у висоті 3.5 відсотка від вкладки, заплаченої за два або більше років згори.

3) Підвищення організаційної винагороди за забезпечення в департаменті дорослих молоді з грамотами першої кляси.

На внесення д-ра В. Галана, піддержане Д. Шмагалою, ухвалено:

Секретарі та організатори, які приєднають до департаменту дорослих особи, що були забезпечені в молодечому департаменті грамотами першої кляси, одержують за тих членів звичайну організаційну винагороду.

4) Реасекурація членів понад 60 років життя.

На внесення д-ра В. Галана, піддержане І. Кокольським, ухвалено реасекурувати нових членів, які закінчили 60-ий рік життя, лише тоді, коли вони забезпечуються на суму вищу як $1,000.00.

5) Виплата дивіденди також за виплачені грамоти.

На внесення Т. Шмагали, піддержане В. Дідиком, ухвалено виплачувати дивіденди також членам, які повністю виплатили свої грамоти, Досі ці члени дивіденди не одержували. Висота дивіденди буде віднолено в порозумінні з актуарієм.

6) Перевірка можливости підвищення дивіденди та зниження вкладок.

На внесення Б. Зорича, піддержане В. Дідиком, ухвалено доручити Екзекутиві дослідити можливість підвишки дивіденди та ревізії обов'язуючих вкладок.

7) Альтернативні спадкоємці.

На внесення В. Дідика, піддержане Д. Шмагалою, ухвалено запропонувати Конвенції змінити статут в тім напрямі, щоб дозволити визначування альтернативних спадкоємців на випадок смерти перших спадкоємців.

8) Зрівняння прав неактивних членів з правами членів активних.

На внесення І. Одежинського, піддержане Я. Гуком, ухвалено доручити Екзекутиві приготовити на Конвенцію проєкт зміни статуту в напрямі зрівняння прав неактивних членів, тобто членів з виплаченими грамотами, із правами членів активних, зокрема з правами виборчими. Ці члени мали б обов'язок платити на Фонди: адміністраційний, конвенційний і допомоговий.

9) Виплата забезпечень поза залізну заслону.

На внесення О. Штогрина, піддержане А. Герман, ухвалено уповноважити Екзекутиву виплачувати поза залізну заслону посмертні суми до $500.00 в спосіб, який давав би запоруку, що рівновартість виплати була б забезпечена.

10) Зобов'язання секретарів Відділів одержувати орган Союзу.

На внесення А. Джули, піддержане А. Герман, ухвалено уповноважити Екзекутиву висилати орган Союзу „Свободу" тим секретарям Відділів УНСоюзу, які незобов'язані його передплачувати.

11) Об'єднання малих Відділів.

На внесення І. Кокольського, піддержане д-ром Галаном, ухвалено доручити Екзекутиві докладати старань для об'єднання малих Відділів і дослідити доцільність зміни статуту в напрямі піднесення числа членів, потрібних для існування самостійного Відділу.

12) Надрукування нової книжки вкладок (rate-book).

На внесення д-ра Галана, піддержане П. Пуцилом, схвалено доручити Екзекутиві підготовити до друку після Конвенції в 1962 р. нову книжку вкладок (rate-book) для вжитку урядовців та членів УНСоюзу.

13) Союзова відзнака.

На внесення Б. Зорича, піддержане А. Герман, ухвалено доручити Екзекутиві розглянути можливість виготовлення нової Союзової відзнаки з включенням у неї також канадійської емблеми для підкреслення американсько-канадійського характеру УНСоюзу. Продукція цієї відзнаки мала б наступити після вичерпання запасу існуючих відзнак.

14) Рекомендації в організаційних справах.

В дальшому Головний Уряд рекомендував Екзекутиві простідити доцільність та можливість:

а) Залишання дивіденди в УНСоюзі та евентуальну видачу грамот, при яких не виплачувалось би дивіденди, зате враховувалося б їх на рахунок вкладки.

б) Невключування оплати за газету та на різні фонди до суми забезпеченевої вкладки подаваної на грамотах.

в) Зменшення до 4 процентів річно відсотків від доплат спричинених зміною віку і кляси та від заліхвих вкладок.

г) Введення нових родів грамот, які б сполучували б життьові забезпечення із зворотними варіантами зі забезпеченням часовим (term insurance), або виключно часового забезпечення.

ґ) Введення акцидентового забезпечення для членів, що не мають іншого життьового забезпечення в УНС.

15. ПЕНСІЙНИЙ ФОНД

На внесення д-ра В. Галана, піддержане А. Чопик, ухвалено прийняти до відома Пенсійний Плян, в засаді апробований Головним Урядом на попередньому річному засіданні в тексті, запропонованому Екзекутивою.

16. ОБ'ЄДНАННЯ БРАТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

На внесення д-ра В. Ґалана, піддержане І. Одежинським, однодушно стверджено, що, на погляд Головного Уряду, об'єднання українських братських організацій з бажаним та можливим і тому Гол. Уряд уповноважує Екзекутиву продовжувати заходи в справі об'єднання з УРСоюзом; до переговорів притягнути одного представника Головної Контрольної Комісії й Головної Ради УНСоюзу.

17. УЧАСТЬ У КОНВЕНЦІЯХ БРАТСЬКИХ КОНГРЕСІВ

На внесення П. Пуцила, піддержане А. Джулою, однодушно ухвалено, щоб УНСоюз брав участь у конвенціях Американського крайового Конгресу Братських Організацій та в конвенціях тих стейтових конгресів братських організацій, в Ню Йорку, Ню Джерзі, Пенсилвенії та тих стейтів, в яких є місцеві члени Головного Уряду УНСоюзу.

18. ПОШИРЕННЯ ПРИМІЩЕНЬ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ У Н СОЮЗУ

Гол. предсідник з'ясував стан питання поширення приміщень Головної канцелярії в будинку, закупленому в безпосередньому сусідстві приміщення Гол. Канцелярії. Після дискусії, в якій взяли участь П. Пуцило, д-р В. Галан, О. Штогрин і Т. Шпікула, на внесення д-ра В. Галана, піддержане П. Пуцилом і О. Штогрин, однодушно ухвалено уповноважити Екзекутиву перевести пристосування того будинку для тимчасових потреб Гол. Канцелярії коштом не більшим як 11,000 долярів, при чому далі слід продовжувати старання для підшукання об'єкту, відповідного для постійного приміщення Гол. Канцелярії.

19. КОНВЕНЦІЯ У Н СОЮЗУ 1962 Р.

Гол. предсідник Й. Лисогір подав інформації про підготову до 25-ої Конвенції УНСоюзу в травні 1962 р. і запропонував, щоб Конвенція розпочалася в понеділок 21-го травня 1962 р. в готелі „Ню Йоркер", який рік тому зарезервовано для тої цілі.

Після дискусії, в якій забирали голос Я. Гук, д-р В. Галан, інж. С. Куропась, І. Одежинський, В. Гусар, В. Дідик і Д. Шмагала, однодушно ухвалено пропозицію гол. предсідника Й. Лисогора, піддержану Д. Шмагалою й Б. Зоричем.

На внесення В. Гузара, піддержане А. Джулою, ухвалено приготовити на Конвенцію окремі відзнаки для утривалення в пам'яті тієї ювілейної 25-ої Конвенції УНСоюзу.

Після закінчення дискусії та винесення ухвал в організаційних справах, гол. предсідник відкрив дискусію над справами, зв'язаними з „Союзівкою".

б. СОЮЗІВКА

Гол. предсідник з'ясував стан Союзівки й підсумував дотеперішню дискусію, яка вив'язалася була після звітів управи Союзівки. На погляд управи період розбудови Союзівки закінчується. Після виконання ще деяких робіт Союзівка зможе існувати виключно власним коштом і не потребуватиме нових вкладів із союзових фондів. Цими працями є: будова павільйону, одного тенісового корту, каплиці і дитячого басейну та викінчення великого басейну.

В дискусії, яка розвинулася, взяли участь гол. урядовці: І. Одежинський, Д. Шмагала, П. Пуцило, Я. Гук, д-р В. Галан, Т. Шпікула, П. Кучма, А. Джула, І. Кокольський, М. Давискиба, Б. Зорич і О. Штогрин.

Предметом дискусії були питання розбудови Союзівки, зокрема великого павільйону, в якому могли б поміститися гості Союзівки, зокрема в часі „вікендів", в разі дощу та непогоди.

Внесення І. Кокольського, піддержане Я. Гуком і А. Джулою, щоб приступити до побудови павільйону ще впродовж цієї осени, під умовою, що кошт будови не перестуить 100,000.00 долярів, та внесення П. Пуцила, піддержане П. Кучмою і О. Штогрин, щоб здержатися з будовою павільйону на один рік, піддано під голосування. За перше внесення віддано 12, за друге 7 голосів, отож ухвалено перше внесення.

На цьому наради перервано до наступного дня. Увечері ж дня відбулася святочна, прощальна вечеря учасників річного засідання та запрошених гостей, а саме колишніх головних урядовців з нюйоркської метрополії та родин головних урядовців. Програму вечора підготовив і нею проводив комітет під проводом заст. гол. предсідника інж. С. Куропася, в склад якого входили гол. радна А. Чопик та гол. контролер П. Пуцило. Точніший опис тої вдалої вечері був поміщений у „Свободі".

П'ЯТИЙ ДЕНЬ НАРАД

У п'ятницю 26-го травня 1961 р. о год. 9 ранку розпочалася п'ята й остання сесія річного засідання. Гол. предсідник Й. Лисогір відкрив сесію, після чого гол. секретар Я. Падох прочитав список гол. урядовців, ствердивши приявність усіх учасників нарад.

Після цього гол. предсідник запропонував апробувати пред'явлений ним текст телеграми до Президента ЗДА, Кеннеді з признанням за його історичну промову, виголошену напередодні. Слід підмітити, що минулого дня о год. 12.30 пополудні Головний Уряд перервав був свої наради, щоб всі гуртом могли вислухати промову Президента.

На внесення д-ра В. Галана й О. Шогрина, приявні однодушно схвалили висилання телеграми в тексті, запропонованому гол. предс. Й. Лисогором. Текст телеграми був такий:

RESOLUTION DEDICATING UNA TO DEMANDS OF AMERICA

President John F. Kennedy
White House
Washington, D.C.

Our Supreme Assembly in session at its Annual Meeting being held at Soyuzivka, Kerhonkson, New York, suspended its deliberations at 12:25 P.M. yesterday to listen to your message to Congress. Our body representing over 79,600 members in the United States and Canada firmly approves your stand in this hour of dire and continuing peril to our country and the whole free world. This struggle against Communist imperialism is an old story to us since three members our Assembly bore arms in defence of their homeland, Ukraine, against the Red tyrants of Moscow in 1917 and our kinsmen have been carrying on this struggle up to this day.

The situation in Southeast Asia is the recent-day replica of 1917-22 when the Russian Red Bear with the false slogan of peace, bread and land overwhelmed the democratic and patriotic populations of Ukraine, Byelorussia, Georgia, Armenia, and other southeastern European countries and for the past 40 years chained them to a life of slavery and misery unequalled in history. Southeast Asia and other parts of the world adjacent to the Communist empire are on the threshold of this same fate.

Mr. President, today our Supreme Assembly unanimously adopted a resolution to dedicate our Association to any and all sacrifices demanded by our country to defeat the challenges to freedom and to continue such sacrifices until all enslaved countries including Ukraine and other Captive Nations in the Communist empire are free and independent.

May God bless your efforts.

Ukrainian National Association, Inc.

Joseph Lesawyer, President

Після цього приступлено до розгляду внесень у національних справах та схвалення відповідних ухвал і резолюцій.

в. НАРОДНІ СПРАВИ

I. Змагання до волі, справедливости і миру для всіх.

Тому, що існування та агресивно-імперіялістична політика комуно-московської імперії з кожним роком збільшує та загострює смертельну загрозу для волі, миру та віковічних надбань усього волелюбного людства, як це недвозначно потверджує звернення президента Кеннеді до Конгресу про стан Унії в четвер 25-го травня, і

тому, що головне вістря цієї загрози скероване в першу чергу проти ЗДА, і

тому, що цю загрозу можна відвернути тільки розчленуванням комуно-московської імперії та визволенням українського і всіх інших поневолених Москвою народів та відбудовою на їх етнографічних територіях суверенної і соборної Української Держави та вільних, ні від кого незалежних і суверенних народоправних держав інших народів,

Головний Уряд УНСоюзу, зібраний на своїх річних нарадах на Союзівці в травні 1961-го року, рішає і закликає все своє членство:

1. Піддержувати всі заходи і зусилля уряду нашої країни, скеровані на скріплення оборонної могутности нашої країни та її союзників; зокрема заходи, з'ясовані президентом Кеннеді в згаданому зверненні;

2. Зокрема піддержувати і скріплювати всі заходи нашого уряду та народу, скеровані на допомогу визвольним змаганням українського та всіх інших поневолених Москвою народів;

3. Усіми своїми силами й засобами допомагати визвольним змаганням поневоленого Москвою Українського Народу постійним поширюванням правди про Україну та моральною і матеріяльною піддержкою всіх починів і всіх інституцій та організацій, що змагають до визволення України;

4. Зокрема піддержувати морально і матеріяльно центральні політичні репрезентації американських і канадійських українців — Український Конгресовий Комітет Америки і Комітет Українців Канади, як і всі харитативні, культурні, наукові, виховні, молодечі, ріднoшкільні і подібні національні установи та організації, що безпосередньо чи посередньо служать українській визвольній справі.

5. Постійно скріплювати і всебічно розбудовувати український стан посідання в ЗДА і Канаді.

II. Сторіччя Тараса Шевченка

Тому, що в цьому, 1961-му році сповнилося 100 років з дня смерти найбільшого сина України та всеміодського виразника волі і справедливости для всіх, патрона УНСоюзу Тараса Шевченка, і

тому, що ввесь український нарід та всі культурні народи світу, зокрема, українці у вільних країнах світу, величаво і достойно вшановують з цієї нагоди пам'ять свого національного генія і пророка, і

тому, що в підготові та започаткуванні цього вшановування Український Народний Союз відіграв одну з рішальних ролей,

Головний Уряд УНС рішає і закликає ввесь широкий загал членства УНСоюзу продовжувати і скріплювати свою участь у всіх різноманітних формах відзначування 100-річчя Шевченка, зокрема продовжувати і скріплювати свою прикладну жертвенність на фонд будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні та взяти масову участь у заповідженому відкритті пам'ятника Шевченкові в столиці Манітоби, Вінніпеґу, в липні ц. р.

III. Фонд Наглої Потреби

Тому, що створений і започаткований Головним Урядом Українського Народного Союзу на річному засіданні в травні 1960-го року Фонд Наглої Потреби при УНС зустрівся з загально, в багатьох випадках ентузіястичною апробатою загалу членства УНСоюзу, і

тому, що потреби і цілі того Фонду, які спонукали Головний Уряд створити його, дальше існують та загострюються,

Головний Уряд УНС, зібраний на своїй річній сесії на Союзівці в травні 1961-го року, потверджує свою ухвалу в справі цього Фонду з минулого року і закликає широкий загал членства УНС допомогти дальше розбудовувати, поширювати і скріплювати цей Фонд своїми пожертвами, зокрема своїми союзовими дивідендами на його цілі.

IV. Видавництво УНС

Тому, що щоденник „Свобода" і її видання: англомовний „Юкрейніен Вікли", дитячий місячник „Веселка" та інші періодичні і неперіодичні українські та англомовні публікації та книжечки відіграли і відіграють одну з рішальних роль в розвитку УНСоюзу і українських спільнот в ЗДА і Канаді та їх зусиллях дати свій вклад в розбудову цих країн і у визвольні змагання українського народу, і

тому, що перевірка цих видань виявила поважні можливості дальшої їх розбудови і вдосконалення,

Головний Уряд УНСоюзу доручає Головному Екзекутивному Комітетові і головному редакторові пороботи необхідні заходи для повного використання всіх цих можливостей в найкращому інтересі УНСоюзу, української спільноти в ЗДА і Канаді, для цих країн та для української визвольної справи.

V. У пошану славної пам'яті головного предсідника Дмитра Галичина

Тому, що з наших рядів відійшов назавжди наш довголітній співробітник і провідник Дмитро Галичин, і

тому, що Дмитро Галичин дав величезний вклад у ріст і розвиток всієї української спільноти в Америці, зокрема, в ріст і розвиток Українського Народного Союзу,

Головний Уряд УНС вважає, що найкращим і найтривкішим збереженням пам'яті цього нашого провідного діяча буде змагання і здійснювання цілей і завдань УНСоюзу із ще більшою відданістю та енергією. Це, зокрема, відноситься до постійного збільшування рядів членства УНСоюзу, бо саме в цьому покійний Дмитро Галичин добачав головну передумову здійснення багатьох наших великих цілей, і до цього Головний Уряд УНС закликає всіх членів і не-членів УНСоюзу.

VI. Молодь — наше майбутнє!

Тому, що найбільшою гарантією майбутности кожної спільноти є її молодь, і

тому, що саме Український Народний Союз завжди віддавав велику увагу українській молоді в Америці і Канаді,

Головний Уряд УНСоюзу доручає Головному Екзекутивному Комітетові продовжувати та збільшувати цю опіку над молоддю, дбати про її духове і фізичне виховання і розвиток, допомагати їй і її організаціям у всебічному розвитку та вважати, що виховання і розвиток є одним з основних завдань нашої організації і нашої спільноти.

VII. За дальший ріст і розвиток УНСоюзу

Тому, що Український Народний Союз є головною остоєю українства на американському континенті, і

тому, що від сили, активности, росту і розвитку УНСоюзу залежить у великій мірі сила, ріст і активність всієї аме-

(Закінчення на наступній сторінці)

В. Несторович

Я ВІДВІДАВ ТАРАСА ГУБИЦЬКОГО

(Музична студія, бібліотека і архів)

Пишучи про невідому досі в нас музичну школу, яку веде відомий всім нам із концертів скрипаль і диригент Т. Губицький, в мене відновилась думка зосередити біля його особи, так би мовити „монографічну" увагу й присвятити йому окрему статтю. Я пригадав собі, що він уже давненько запрошував навідатися до нього, і оглянути хоч би його музичний архів вартости... кільканадцяти тисяч долярів...

І так я одного серпневого дня найшовся в його розкішному „студіо" в його домівці при Лоренс Евню, в сусідстві з Вудвардом, і тут розгорнулось перед мною усе багатство його музичного обдарування і зацікавлення. Кілька звукових ілюстрацій „маестра" на фортепіяні „Штайнвей" з „квартету" А. Филипенка, якого партитура випадково лежала на цьому фортепіяні і якою я зацікавився (гуцульські мотиви), кілька віртуозних потягнень смиком по струнах флорентійської скрипки, що її виконав в 1756 р. Джіованні Б. Ґабріеллі (вартість 3,500 долярів!), а потім лондон, віолі, що її виконав Барак Норман в 1708 р. (варт. 3,000 дол.!), кілька пояснень і ґестів у сторону іншої музичної рідкісної апаратури та частини музичної бібліотеки, розгляд образів по стінах і цікавих скульптур малолітньої, але талановитої доні господаря, Маргарити, і ми спинаємось на гору, де в кабінеті - бібліотеці проходить властивий процес зазнайомлювання.

Тут багатющий архів. Завидую господареві вмінню систематизувати і зберігати все, що в'яжеться не тільки з ним, але і з його родиною та різними проявами майстерности, яка його цікавить. Завидую, бо сам не маю збережених навіть четвертини того, що пов'язане хоч би з моїм авторством тут уже, в Америці (про „старий край" — шкода й думати). Метушливе життя відбирає час, сили і терпець для такої праці. А шкода — бо такі архіви мають свою вартість. Та про це колись другим разом.

Господар відчиняє глибокі шуфляди металевої шафки, де тісно притулені до себе вертикально уставлені папки. Кожна з них має свою тематику. Крім того два грубезні родинні альбоми і в них наліплені сотні вирізків з преси і різних публікацій. Продовження музичної бібліотеки, частину якої бачив у „студіо", а решту згодом у товар. кімнаті в підвалі, — дійсно імпонує своєю величиною, так, що можна повірити в її головокружну вартість 17,000 дол.

Мистецький родовід.

Тараса Губицького наше громадянство знає: він, мовлляв, „скрипаль", член славної Дітройтської Симфонічної Оркестри. Та насправді він не тільки скрипаль - віртуоз, а майстер гри на кількох інструментах, диригент, вчитель музики, музикант, публіцист і навіть композитор. А надівсе — він сповнений ентузіязму для царства тонів, зокрема для інструментальної музики, а коли ще й це уточнити: для симфонії і для камерної музики. Він знає найбільші музичні шедеври світу, а разом з тим пристрасно влюблений в українську музику. Про його вдатні й невдатні пляни по українській лінії говоримо з собою згодом досить багато. Він уважає, що нова еміґрація повинна через те, що серед неї багато освічених людей, ще більше ніж стара цікавитись музикою. Їй треба прищепити любов до камерної і симфонічної музики, яку так люблять американці. Треба би влаштувати відповідні концерти. В нього є плян поїхати в п'ятку (евентуально з солістом) по східній Америці й запрезентувати інструментальні трія, квартети й квінтети. Він почав листування з нашими композиторами й запитує їх про нові власні інструментальні твори. Може декого з них особисто зустріне під час турне Дітройтської Симфонічної Оркестри в жовтні ц. р. по східній Америці включно з Ню Йорком. Тут, у Дітройті, він думає про влаштування в близькому часі концерту слов'янської музики й готує до того Бортнянського — квінтет, Филипенка — квартет, Лятошинського — 4-ий квартет, а далі — Дворжака, Чайковського і ін.

Але вернімося до його мистецького родоводу і кількох особистих дат. Роджений в Дрогобичі 1908 р. Дворічним (1910) привезли його батьки до Канади. Після звичайних студій, виїхав до Англії, де закінчив Королівську Музичну Школу, а відтак 1927 р. Королівську Музичну Академію і став її „почесним представником". Повернувши до Канади, працював у радіо і грав у симфонічній оркестрі в Вінніпеґу, обняв диригентуру хору Інституту „Просвіти", ставив музичні п'єси, провадив хор й оркестру, влаштовував концерти та вчив у школах і коледжах. Переїхавши в 1937 р. до Дітройту, вів якийсь час хор у церкві св. Івана Хрестителя, співпрацював з родиною Шустакевичів в їх радіових авдиціях, а потім обняв музичний провід цілої радіостанції, був першим скрипалем у смичковому квартеті Зіґля, Врешті став членом Дітройтської Симфонічної Оркестри. Рівночасно відзначився як учитель музики, вчив у консерваторії і в публічних школах, а тепер провадить власну музичну школу. Замітніші його виступи серед українців були: 1947 р., — в 10-ліття Українського Народного Дому. 30-членна симфонічна оркестра з українською програмою; два камерні концерти заходом У. Літ.-Мист. Клюбу (1957 і 1960 р.); під час Мистецької Виставки 1960 р. — концерт 55-членної Дітр. Симфонічної Оркестри, якою він дириґував. Його заходом розучено і впроваджено в репертуари кількох укр. композиторів, включно з д-ром В. Витвицьким з Дітройту.

Окремо заслуговує на увагу зорганізування Т. Губицьким і смичкової оркестри „Дітройт Филлерс Бенд" і дириґування нею. Він на концерті 1948 р. вставив у репертуар Квінсі Портера „Укр. Сюїту" (написану під враженням капелі Кошиця). Ця оркестра зібрала особливо багато похвал за виступ 1951 р. у Мюзік Голі при вудзначенні 250-річчя Дітройту.

Коли ми вжили слово „родовід", то не даром. Бо з його родині не він один виявив музичний чи інший мистецький талант. Брат Богдан вибився теж на замітного скрипаля. Він згинув у Лондоні 1940 р. від німецької бомби. Братова тоді осліпла, але вилікувалась і вчить тепер теорії музики й композиції в Королівській Академії в Лондоні. Сестра, Гонора ,виявилась доброю піяністкою. „Н. Шлях" прирівнював її навіть до Любки Колесси. Вона акомпаніювала М. Голинському на його концертах. Тепер живе в Канаді. Дружина п. Губицького, Зузанна, (француженка), грає на фортепіяні, але передовсім мистець - маляр (вугіль, водні й оливні фарби). Я мав змогу побачити кілька її образів і оглядати цікаві проєкти декорацій і костюмів для вистав „Невольника" і „Кози-Дерези" в Вінніпеґу. Можна подивляти крім таланту — розуміння нею української національної специфіки. Вона навіть шила костюми для дитячої вистави „Коза-Дереза". Замітне, що в пані Зузанни вся родина мистецько обдарована. Її мати, Люїза Ли-Ґоф, вишиває образи, один її образ я мав змогу бачити та подивляти оригінальність. Також обі її сестри, Полін Ли Ґоф Бутал і Христина Ли Ґоф, малярки (перша більше портретистка, має високі відзначення — друга плекає промислове малярство і проєктування моди). На кінець ми лишили наймолодшу. Це дочка панства Губицьких — 14-річна Марґарита. Я з приємністю стиснув цю талановиту ручку, яка не тільки малює, але передусім ліпить з глини, моделює безліч фіґурок, здебільша звірят, і людські теж голови. Можна безпомилково віщувати їй майбутню славу скульпторки. Її мистецька робітня — це багата виставка її творів.

„Комплекс українства".

Заслуговує на увагу, що Тарас Губицький національно не розгубився, працюючи фахово серед чужих і для чужих. Він ніколи не думав над тим, щоби суто - українське ім'я Тарас замінити якимсь американським. І всупереч поведінці декого, навіть з нових еміґрантів, які поспішились змінити ймена, а навіть прізвища, (такі теж є) Тарас Губицький гордо несе крізь життя своє славне ім'я. „Не шкодило це вам у кар'єрі?" — питаємось. „Абсолютно ні!" — була його відповідь. Він і своєї національности не скриває і серед численних пресових відзивів про його особу, талант і працю, це нераз підкреслено. Він читає українську пресу й тішиться всіми нашими здобутками. „В нього комплекс українства" — як сказала мені одна молода людина про свого батька...

Т. Губицький показав мені як святість 3 річники львівського журналу „Українська Музика" (рр. 1937-39), якому він старався помогти теж особисто. Він має листа від композитора Павла Печеніги-Углицького й від усесвітньої слави дириґента Миколи Малька, який помер 22 червня ц. р. в Австралії і жалівся, що в нашій пресі появилась тільки коротенька про це згадка. Я не міг ще тоді йому сказати, що в журналі „Нові Дні" (липень-серпень 1961) велика стаття про Павла Малька - Маценка п. н. „Наш великий дириґент". Маестро Губицький старався колись щоб Малька запросила Дітройтська Симфонічна Оркестра на дириґента - гостя, але його заходи не вдались. Згадуючи це, він вручив мені змістовий проспект про Малька, люксусово виданий „Колюмбія Концерт, Інк.", де подані його світові успіхи і деякі голоси преси в різних державах.

Коли ми повернулись знову в кімнату - „студіо", Т. Губицький згадав, що серед багатьох учнів є тільки один українець в його музичній школі. В його голосі бренів жаль, що не може передати свого великого знання українським дітям очевидно тим, що вчаться не для забави, а з любови до музики. А в нього великий теж педагогічний досвід. Своїх учнів збирає він щомісячно в „студіо", накручує відповідні твори на „тейпрекорд" чи на грамофоні й познайомлює їх з різними тайнами майстерної передачі звуків при грі на фортепіяні, скрипці, віолі чи на іншому інструменті (залежно від групи учнів). А треба зазначити, що звукова машинерія (стеріофонік - гайфіделіті) в „студіо" досконала, з подвійними апліфікаторами й голосниками, що доставляють звук рівномірно до обох ушей слухача і дають максимум музичного вдоволення.

Маестро Губицький повний задумів і поривів. Від нього ще можемо багато сподіватись, тимпаче, що „комплекс українства" в ньог непохитний і творчий. Дай Бог, щоб такий комплекс був якнайбільше поширений серед нашої еміґрації.

(Українська Газета, Дітройт)

ПРОТОКОЛ НАРАД ГОЛ. УРЯДУ УНС

(Закінчення з попередньої сторінки)

рикансько - української спільноти та її вклад в розвиток Америки і у визвольні змагання українського народу, і

тому, що саме тепер продовжується передконвенційна організаційна кампанія УНСоюзу,

Головний Уряд закликає всіх своїх членів, зокрема, всіх відділових урядовців, прикласти всіх зусиль для збільшення рядів членства УНСоюзу, цієї української заморської твердині, а усіх американських і канадійських громадян українського походження, які ще не включилися у велику Союзову Громаду стати членом УНСоюзу в цьому ювілейному році 100-річчя безсмертя його Патрона Т. Шевченка. Найближчим етапом і ціллю нашої організаційної праці є — СТО ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ!

Після закінчення нарад та ухвал в народних справах, приступлено до розгляду різних справ, не поладнаних в ході нарад.

г. РІЗНІ СПРАВИ

В дискусії над цими справами взяли участь: Я. Гук, Б. Зорич, Р. Слободян, Я. Падох, А. Джула, Й. Лисогір, П. Пуцило, М. Ткачук, д-р В. Ґалан, А. Драґан, І. Одежинський, Т. Шпікула, В. Дідик і А. Чопик.

У висліді дискусії однодушно ухвалено, щоб у засіданнях Екзекутиви в часі вирішування фінансових справ брав участь голова Контрольної Комісії д-р В. Ґалан; щоб Екзекутива підготовила для розгляду Конвенцією питання життьового забезпечення членів Головного Уряду в часі сповнювання ними союзових обов'язків; щоб піддати під розгляд і вирішення Конвенції питання дозволу для відділових чи головних урядовців займатися життьово-забезпеченевою ділянкою поза УНСоюзом, якщо їх клієнтеля є виключно неукраїнської національности; устійнено платні Екзекутиви та гол. редактора і висловлено побажання, щоб звіти Екзекутиви на річні засідання Гол. Уряду були надруковані перед засіданням, а в усні звідомлення входили тільки загальні й особливо важливі справи та питання.

Гол. предсідник ствердив, що на цьому виперпано програму нарад річного засідання, при чому подякував приявним за діловість та зрілість нарад, які, без сумніву, на щабель вище піднесуть УНСоюз, і закликав їх до дальшої наполегливої праці. По цьому він віддав голос гол. секретареві Я. Падохові, який звернувся до гол. урядовців із закликом докласти всіх старань, щоб у всіх осередках союзової організації оживити організаційну працю та подбати, щоб наша цьогорічна кампанія за збільшення числа нашого членства покінчилася повним успіхом. Цього від нас вимагає недалека ювілейна Конвенція. Зокрема прохає гол. урядовців подбати, щоб всюди там, де в їх околиці немає ще в українських громадах Відділів УНСоюзу, їх закласти ще в цьому році, та подбати, щоб кожний Відділ та кожна союзова округа придбали окремого енерґійного організатора.

З черги з короткими заввагами виступили ще гол. касир Р. Слободян та гол. редактор А. Драґан, після чого гол. предсідник Й. Лисогір офіційно закрив засідання і побажав його учасникам щасливої дороги додому.

Відспіванням гимну „Ще не вмерла" точно о год. 12-ій вполудне, покінчилося це чергове річне засідання Головного Уряду Українського Народного Союзу.

Ярослав Падох,
головний секретар

(КІНЕЦЬ)

Степан Куропась

„ДНІПРО" І МАНДРІВКА ХОРІВ

(З приводу виступу в Шикаґо)

Завівся в Україні, а тепер перенісся і до Америки, гарний звичай — мандрівки хорів, театру, оркестр. І колись в Україні, і в часі, коли ревіли гармати, і в часі накиненого нам миру, і на еміґрації, приїздив все хтось зі співучого чи політичного світу, щоб „братів рятувати".

Але, звичайно, не всі ми любимо тих самих політиків, дарма, що вони для України вільний час віддають і для неї мізерне життя ведуть. Та все ми любимо бандуру, спів, театр. Тому добре, що українські духові сили мандрують по Америці. Клівленд має добрий хор „Дніпро", але якби він між люди не показався, то про нього не знали б. Що з цього, що він має двох славних дириґентів Садовського і Панчишина, як би ми не могли їх порівняти з іншими.

На суботу 28-го жовтня загостить до Шикаґо з концертом клівлендський хор „Дніпро". По всій українській території нашого міста видніють за виставковими вікнами вишивані афіші, з назвою, яку здалека видно „Дніпро".

Я належу до тих, що бачив вже виступ хору „Дніпро" під час минулої конвенції У. Н. Союзу в Клівленді в 1958 році, тому хочу познайомити нашу громаду з цим хором.

Всім відомо, що УНСоюз на свої конвенційні виступи просить найкращі музичні сили. Раз тому, що може собі на те позволити, і тому, що цього вимагає його стаж.

Хор існував тоді, 3 роки, а вже мав таку славу, що його запрошено до участи в музичній частині конвенційного союзового бенкету, де були приявні конґресмени, сенатори і міністри. Приявний на концерті сенатор Грушка з Небраски, чех з роду, що теж є урядовцем чеського союзу т. зв. Ческа Єднота, з яким я говорив по концерті, признався, що щойно хор „Дніпро" виявив йому, як близькою є чеська мова до української. Важним в кожному хорі є динаміка і вирівнані голоси та дириґенти, що вміють проводити! І вже тоді хор „Дніпро" все те мав.

Хор має 50 співаків і мандрівка завела його вже до Дітройту, Питсбурґу і поблизького Лейквуду. А з місцевих виступів в Клівленді замітні були концерти в честь сл. п. Олександра Кошиця, з участю його дружини Тетяни і „Кент Інтернешенел" в авдиторії університету в 1959-60 р.

Комітет роковин кардинала Нюмана запросив хор до участи в концерті 1961 р. Про цей хор висловився відтак настоятель катедрального храму св. Івана, монс. Волш слідуюче: Можна було бачити, що всі члени хору знаходять в собі велику насолоду і виявляють свою розкіш зі свого співу.

Значиться, що клівлендці співають і при тім розкошують. Неменше розкошують і учасники концерту. Таку розкіш будуть переживати і українці Шикаґо в суботу 28-го жовтня під час концерту в Шопен Школі, бо, як виходить з розмов, українці підуть на концерт „лавою". Шкода, що я не буду могти пристати до тої „лави", бо буду того дня на „Союзівці", де відбуватиметься фінансова конференція.

Зате піде „лавою" моя родина!

З життя українців в Сан Дієґо, Каліф.

1. УКРАЇНЦІ НА ПІКНІКУ

В неділю 20-го серпня, о год. 5.30 по пол., Правління Об'єднання „Пацифік Рілейшен" влаштувало пікнік на міжнародному подвірку в Бальбоа Парку.

Представники дванадцяти націй в загальній кількості по-над 1,200 осіб, по групам, за своїм смаком і національними традиціями, улаштували для себе столи з накриттям, прикрашені квітами, національними стравами і емблемами. Сольові виступи і оркестра, що улаштувалися на центральній сцені, розвеселяли присутніх, а по вечері відбулися танці. Забава затяглася до год. 10 вечера.

Українці при своїх столах мали нагоду вітати шість новоприбулих українських родин до Сан Дієґо.

2. УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ В КАНАДІЙСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ

В неділю 27 серпня о год. 2.30 по полуд., на центральній сцені „Пацифік Релейшен" в Бальбоа Парку, відбулись репрезентаційні виступи молодих сил Канади. Імпреза розпочалась виконанням оркестрою національних гимнів ЗДА і Канади. Пан Бравн, голова Канадійської Громади Сан Дієґо, пояснив національний склад Канади, а потім, кожна національна група виступала з танцями, музикою, піснею.

Першим виступила група канадійських шкотів з національною кобзою і народними танцями в гарних національних одягах. Танці виконано по-мистецьки. Група канадійських німців була представлена виступом двох німок з акордіонами. Четвертим номером мали виступити канадійські українці. Пан Бравн пояснив, що перші українці в Канаді поселилися перед 90 роками, як фармери і некваліфіковані робітники і, що тепер українці займають почесне місце в адміністрації та мають власні адвокатські, докторські а також промислові підприємства.

З приводу браку представників канадійських українців, виступили у танцями діти з Української Громади Сан Дієґо. Коломийку відтанцювали Вірочка Скоп (8), студентка школи балету враз з Ларою Хам (6); обидві були вбрані в стильоті гуцульські строї. Танцюристки дістали гучні оплески. Козачок виконали дві сестрички: Лариса і Ала Свірські (9 і 10), котрі гарно репрезентувались в народних українських строях. Судячи по силі оплесків присутніх (90), українські танки зробили найсильніше враження зі всіх точок цієї імпрези.

Козачок сольо виконала Вірочка Скоп, яке багатство фіґур!, — не зостало непоміченими присутніми на Святі, за що дістала рясні оплески.

Але найбільшою атракцією був виступ (коломийка сольо) Наді Скоп (3), яка з бравурою виступила на сцену та з захопленням і силою провела танець. Особливо гарно вдався їй артистично виконаний останній реверанс. „Артистку" ентузіястично підхопили на руки, обіймали, фотографували і довго ще греміли гучні оплески для маленької дівчинки.

Пан Бравн завітав до Української Хати, щоб скласти щиро-сердечну подяку українцям за їх допомогу і підтримання мистецького престижу Канади.

М. П.

о. НИКОЛАЙ ВИННИЦЬКИЙ

(Посмертна згадка)

Закон природи змінити не можна, приходить час, і людина мусить відійти у вічність. Навіть найдовше людське життя здається миттю.

Так відходять ті лучники двох століть, що довгими роками зберігали все найкраще, українське. Тому тяжко приходиться розлучатися з ними.

Українська католицька церква, а в ній перед вівтарем відкрита домовина облаченого в ризах її священика, який ще недавно так тішився набуттям її для своєї громади. Стоїть та домовина не так, як з іншими померлими, покійний священик обличчям звернений до народу так, як за життя проповідував. Ні вінків ні квітів. Чаша з дискосом та Євангелія, а під нею на рушнику видніє одне слівце: „Слава". Так скромно, як і скромне було його ціле трудяче життя, але у славі відходить о. Николай Винницький. Це син землі Глядки, Тернопільського повіту, син граніту-селяннина, що ні бурі ні хуртовина не зрушать його з рідного ґрунту, що споконвіку захищає рідну землю.

Зі сільської школи й гімназії у Львові, принявши 1911 р. висвячення, почалася та праця для рідного краю й народу, що є найтяжчою, праця, що дає народові наснагу та поєднує його з Богом. А до того ще, як катехитові, доводилось шліфувати душі найменших, у народних, виділових і середніх школах. Недаром царські окупанти за першої світової війни арештували його за „мазепинство". А будучи довгі роки парохом Глубічка Великого коло Тернополя, покійний брав живу участь і в громадському житті, чи то в проводі „Просвіти", „Сільського Господаря", кооператив чи інших ділянок.

Доноси займанців, польської поліції, судові тяганини, переслідування, це ті прояви повсякденного життя, що гартували його ще твердіше. Ціпкого характеру не зрушила і та з неймовірними надлюдськими страхіттями червона окупація з 1939-41 рр. Він остав на місці з народом аж до 1943 р. Коли світова хуртовина там змітала вже все за собою і устояти вже не було змоги.

В діпівських таборах Німеччини українські скитальці мали в особі о. Винницького свого захисника, а шкільна дітвора наче свого Ангела Хоронителя, що завше лагідно і з усмішкою на устах умів приєднати до себе кожне діточе серце.

Останній етап свого трудячого життя провів покійний у Лос Анджелесі. На протязі цих останніх десятьох років ми бачили його всюди, не тільки в церкві, як доброго пастиря, але й на кожній українській імпрезі та у Рідній Школі між дітворою. Кожного він щиро привітав, для кожного знаходив добре слово, і всі його шанували. П'ятдесятирічний ювілей священичої праці, що влаштувала громада, покійний приняв вже в хорому стані, але до останньої хвилини життя цікавився, що робиться в громаді.

Багатогранна діяльність, незрівняна ввічливість до всіх, без різниці віровизнання, чистий характер, — це прикмети людини, за якою жалують всі українці Лос Анджелесу, хотяй вона відійшла вже в похилому віці на 79-му році життя.

П'ять священиків і багато народу взяли участь в парастасі, а чотири священики відпровадили покійного в останню дорогу. Прощальну проповідь у церкві сказав о. М. Кольтуцький, а від українського громадянства в імені Українського Культурного Осередку над відкритою могилою прощав покійного автор цих рядків.

Д-р А. Вусик

УВАН на Міжнародних Наукових Конґресах

(Звіт з публічної сесії УВАН 17-го вересня 1961 року)

В залі Народного Дому міста Вінніпеґу відбулася перша в цьому осінньому сезоні, 17-го вересня, публічна сесія УВАН, на якій проф. Ярослав Рудницький подав звіт з двох міжнародних наукових конґресів: в Утрехті, Голляндія, 21-26 серпня, і в Бальзано, Італія, 29. 8.- 4. 9.

В Утрехті відбувся конґрес порівняльної літератури. Від УВАН прийнято двох прелеґентів: проф. Я. Рудницького з доповіддю „Національне й універсальне в творчості Шевченка" і д-ра М. Мандрики „Канадійсько - українська література". З українців ще брав участь проф. К. Біда з Оттавського університету, з доповіддю про Шекспіра.

Доповідь д-ра М. Мандрики виголошено 22-го серпня (відчитав проф. Я. Рудницький, бо сам автор не зміг прибути на конґрес). Ця доповідь про канадійсько - українську літературу була якраз на черзі, бо два інші прелеґенти мали доповіді про канадійсько - англійську літературу і канадійсько - французьку. Коли б не було нашої доповіді, то ствержувалось би, що в Канаді є лише дві культури й дві літератури — англійська та французька. Це твердження двох лише культур в Канаді настирливо повторюється на самому канадійському ґрунті, і треба його розсіювати, бо ним затемнюється наша дійсність і заперечується наша і інших етнічних груп в Канаді культура. Канада не є двомовна, але багатомовна.

З приємністю треба було спостерегти, що доповідь про нашу канадійсько - українську літературу вислухано уважно і навіть підкреслили два видатні славісти. Лише президент мадярської академії наук (комуністичної) заманіфестував своє обурення за згадку про терор Сталіна над українськими письменниками. Доповідь в скороченню буде надрукована в збірнику Конґресу.

Доповідь проф. Я. Рудницького виголошено 25-го серпня. Тема „Національне й універсальне в творчості Шевченка" викликала загальне зацікавлення. Предсідником був проф. Ґерґешіць із Загребу, який сам підкреслив вплив Шевченка на південнослов'янську літературу. Присутнім на доповіді проф. Рудницький роздав інформативну літературу про Шевченка в англійській мові: працю В. К. Метюса „Шевченко людина й символ" (видання УВАН уфундоване Т-вом „Просвіта" з Кенорі, Онт.), брошуру КУК „Століття Т. Шевченка" та публікацію Конґресу ЗДА „Шевченко борець за волю Европи".

По дорозі на Конґрес і під час Конґресу проф. Я. Рудницький одвідав Брюсель і бібліотеки в Утрехті, щоб довідатись про шевченкіяну і взагалі українiку в королівських бібліотеках. В Утрехті знайшовся лише один примірник „Кобзаря" в російському перекладі і у російському відділі. Бібліотекар обіцяв проф. Рудницькому перенести „Кобзаря" до відділу української літератури і взагалі розбудувати цей відділ.

Під час Конґресу проф. Я. Рудницький зустрів певне число науковців з різних країн світу і нав'язав з ними дружні знайомства. Наприклад, коли представник Південної Кореї проф. Ґаюнґі прочитав свою доповідь і ніхто не взяв слова для дискусій (що не дуже приємно для прелеґента), проф. Рудницький виступив з запитом: чи прелеґент вважає американського корейця Канґа за представника корейської літератури. Цей запит підтримав на настрої Ґаюнґі і пізніше він висловлював свою вдячність та ділився думками про корейську й українську культури.

В цьому короткому звіті не можемо подати докладніше про ці зустрічі й зв'язки та екскурсії проф. Рудницького по бібліотеках в Утрехті, Лювені і Брюсселі.

Проф. Рудницький підкреслив, що коли б не пощастило йому взяти участь в цьому Конґресі, то він не міг би подарувати собі того.

З Голляндії проф. Рудницький заїхав до Гайдельберґу, де має друкуватися його „Етимологічний словник української мови", далі до Мюнхену, до Українського Вільного Університету (було свято і тому мусів заїхати туди ще на зворотній дорозі). Потім добився до Больцано в Італії, на Конґрес „Европейської Культури". Це було в тирольських Альпах, де якраз австрійці - тирольці вчинили революційний виступ проти Італії. Було все на воєнній стопі. Але Конґрес відбувся спокійно, в одному з розкішних палаців.

На цьому Конґресі проф. Рудницький зробив доповідь на тему: „Різниці в російському й українському підході до европейської єдности", видвигаючи при цьому свободолюбні гасла Шевченка та ідею свободи націй і людини. Доповідь мала повний успіх. Тут також роздано літературу про Шевченка.

Таким чином, у цей Шевченків рік, УВАН піднесла його ім'я і значення на двох міжнародних наукових конґресах. І це була єдина маніфестація про нього перед світом.

В 1964 р. будемо святкувати 150-ліття народження Т. Шевченка. Треба готовитися до того і то неґайно, бо немає літератури на світових мовах про Шевченка, а її конче мати треба.

Коли прийшов час до запитів і дискусій, щоб Українська Наукова Рада взяла на себе підготовку святкувань 150-ліття народження Шевченка. Цю пропозицію прийнято одноголосно.

Сесію проводив д-р М. І. Мандрика. Перед закриттям сесії він висловив подяку управи УВАН всім тим українським організаціям і окремим добродійним громадянам, які зложили свої пожертви на „конґресовий фонд" УВАН, який уможливлює представникам її виїздити на міжнародні наукові конґреси. Жертви зложили:

Читальня „Просвіти" у Вінніпеґу $50, Взаїмна Поміч у Ванкувері $25, Читальня Просвіти в Порт Артурі $10, Кредитова Кооператива Північ. Вінніпеґу $10, Український Робітничий Союз в Скрентоні $25, Запом. Т-во св. Миколая у Вінніпеґу $25, Інститут Просвіти у Вінніпеґу $20, УНО в Порт Артурі $25, Укр. Нар. Дім в Торонті $25, Кооператива „Карпатія" $35, Укр. Нар. Дім у Вінніпеґу $25, Комітет Українців Канади (з пожертв, присланих на його адресу, напр., Кредит. Коопер. „Віра", Клюбом Професіоналістів і Бизнесовців у Вінніпеґу, Кред. Кооперативою Північ. Вінніпеґу, Читальнею Просвіти у Вінніпеґу, Братством св. Миколая у Вінніпеґу і іншими) $200.

Окремі добродії: Й. Дзьобко $50, о. В. Лаба $25, С. Янківський $20, І. Ціпка $15, П. Перепелюк $10, І. Туркевич $10, Д. Микитюк $50, А. Романюк $20.

Надісланих до фонду пожертв (разом $500) було не досить на покриття подорожі хоч одного науковця. Проф. Рудницький покрив недостачу з своїх власних коштів до того часу, коли УВАН зможе покрити цю недостачу з нових пожертв до „конґресового фонду".

М. Б.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

БЕЗСПІРНА ПОТРЕБА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

би свою появу ще в 1957-му році. Виявляється, що добровільні пожертви патріотичних громадян на видавничий фонд „Веселки" — це і є та додаткова кров, що дозволяє жити журналові. Але, ніде правди діти, це життя дуже анемічне. Треба з великим признанням згадати тих шляхетних жертводавців, що зрозуміли вагу великої справи та рік-у-рік підтримували її своїми датками. Однак, жертвували далеко не всі ті, що могли б і повинні це зробити. Тому сума добровільних пожертв не покрила видавничого недобору, і тому стоїмо перед серйозною небезпекою фінансової кризи у „Веселці".

Така теперішня дійсність. „Веселка" дає з себе все, що може, але, на жаль, не знаходить відповідної взаємности по стороні громадянства. За турботами щоденного життя, а деколи і в погоні за матеріяльними надбаннями понижується громадсько - ідейний рівень, і ми забуваємо про свої великі моральні обов'язки. Створюється враження, що ми, свідомо чи несвідомо, діємо на свою власну шкоду. Відомий український письменник сказав, що в Україні ворожі режими суворими репресіями спиняли розвиток нашого друкованого слова, а тепер ми робимо це самі... Ці гіркі слова правди стосуються в не меншій мірі й до дитячої літератури, дитячої преси.

Можуть бути різні засоби оздоровлення на цьому відтинку нашого життя, але основною передумовою успіху є те, щоб громадянство, як збірна одиниця, відчуло себе справжнім, рідним батьком своєї молоді, за якою треба наглядати й до якої треба докладати за всіма законами батьківської повинности. Треба усвідомити собі, що ніяка витрата й ніяка жертва на користь молоді не може бути завеликою або зайвою, і що то дуже немудра засада „ощадности", коли хтось скупить витратити кілька долярів річно на дитячу пресу. А втім, коли йде про вдержання при житті дитячого журналу, то на це не треба якогось особливого індивідуального чи збірного зусилля, крім зорганізованої колективної акції. Пригадку дає нам щороку жовтень, місяць рідної преси, що започатковує осінньо - зимовий читацький сезон.

Найкраще було б, якби знайшлися бодай ті 4 тисячі передплатників „Веселки", — себто 4 тисячі свідомих батьків, що готові заплатити по $4 річно. Було б смішно говорити, що їх нема або що вони не розуміють ваги рідного літературно - виховного журналу. Однак, вони мусять собі ще усвідомити, що на фронті боротьби за душу молоді не повинно бути місця на різні уросні партикуляризми, поділи на „наших" і „ваших", на те, що, мовляв, газетка „не з нашого подвір'я" і тому „я її не буду підтримувати". Діло не в тому, хто журнал видає а в тому, для кого він призначений, чи служить він загальногромадським інтересам і чи має всеукраїнське спрямування. Треба мати на увазі, що наша молодь є власністю всього громадянства, і все, що робиться для її добра, є всеукраїнською роботою. На такій плтформі ведеться від самого початку виховна праця „Веселки", і про це свідчить зміст її матеріялів.

Ніде правди діти, на українському виховно - освітньому фронті маємо поважні занедбання. Звернувши більше уваги на забезпечення себе під матеріяльним оглядом, наша громадськість з самого початку занедбала виховання молоді. Наслідки не дали на себе довго ждати. В таких обставинах час працює проти нас, і ось преса починає вже бити у дзвін тривоги, що втрачаємо дітей. Але ж, як їх не втрачати, коли на такому клясичному прикладі, як „Веселка", видно, мов на долоні, всю нашу духову кволість і вольову нездарність. Рідне слово має — за словами Шевченка — стати сторожем людської душі, а ми не допускаємо його до своїх дітей усупереч всім здоровим міркуванням і логічним аргументам. Правда, працюємо, творимо організації, будуємо — але не хочемо бачити, що все це буде будівлею на піску, якщо молодь не буде з нами. Школи українознавства й дитяча преса — оце наша візитова картка, і що позитивного впишемо на неї, те залишиться тривкою основою і для дальших десятиліть.

Восьмий рік свого існування „Веселка" закінчує під гомін дзвона на тривогу. Настала крайня пора пробудитись і збірним актом розв'язати проблему, від якої у великій мірі залежить наше завтра. Підтримкою нашого репрезентаційного виховного журналу повинні зайнятися всі школи й виховні організації, вчителі й виховники — всі особи й установи, що мають будь-яке відношення до виховання та опіки над дітьми. Наша преса повинна більше додивлятися до тієї справи, з'ясовуючи громадянству повагу проблеми, бо промовчування цих питань тому, що, ніби, „вони не з нашого кутка", завдає загальній справі великої шкоди. Коротко, треба зробити все, щоб забезпечити наших дітей рідним друкованим словом, в якому зберігається сила народного духа. Якщо розв'яжемо всі ці справи позитивно, могтимемо рахувати на успіхи також на всіх інших ділянках життя. Якщо ж ні, то не обманюймо себе самі.

В наших обставинах дитяча література похожа на ту „чесну короговку", що її згадує Леся Українка у своїх „Мріях". Тільки ж тепер це вже не мрії, а тверда дійсність: якщо впаде наша дитяча преса (докладніше: якщо дозволимо їй упасти), це стане для нас, як спільноти, початком кінця. Кажемо „якщо", бо не віримо в це, зате віримо в батьківський інстинкт української громадськости, пробуджений дзвоном на тривогу.

Південня частина Ню Джерзі в 100-ліття смерти Шевченка

Святкування 100-ліття смерти Шевченка розпочато панахидою, яку відслужив о. О. Царик в українській православній церкві в Милвил, Н. Дж., перед гарно оформленою символічною могилою зробленою й прикрашеною панством Люльками і Цапарами. У стіп могили три члени Комітету в особах пань Люльки й Галій та пана Гандчюка зложили вінок. В проповіді о. О. Царик змалював життєвий шлях поета, як глибоко віруючого християнина й вірного сина української нації. Гарно співав хор під керівництвом пана А. Козачука.

Комітет призначив концерт вчесть поета на 27 травня в залі гайскулу в Милвил. Пару тижнів перед концертом роздано всім членам Комітету й хористам до розпродажу квитки вступу. На квитку видруковано вістку про концерт і коротко про поета. Цей спосіб виказався доцільним. Розпродано цим способом понад 400 квитків, чим запевнено, що на концерт прийдуть люди.

Тиждень перед концертом Комітет розіслав до газет в Милвил, Вайленд і Бріджтон докладну інформативну статтю про Шевченка й святкування. Всі чазети помістили статті, деякі в скороченні. Поміщено платні оголошення про концерт. Рішено до програмки концерту включити платні оголошення, що у висліді дало гарний прибуток.

Всечесніші отці закликали парохіян до численної участи в концерті. Програма складалась з двох частин. Першу частину концерту започаткував хор відспіванням американського національного гимну, під дир. Степаняка. Відтак слідувала інформативна доповідь англійською мовою голови Комітету, С. Романика, тут родженого українця. В тій же частині солістка-сопрано, відома українській громаді, пані М. Мурована-Ясінська відспівала три пісні, а учениця гайскулу п-а Н. Дзюба продеклямувала „До Основ'яненка". Хор відспіванням Гнатишина „Садок вишневий" та маршу „Вперед", обробка Степаненка, закінчив першу частину. Д-р Б. Романенчук доповіддю про Шевченка розпочав другу частину. Хор відспівав Воробкевича „Думи" і Котка „Світе тихий". Поему „Кавказ" по мистецьки прочитав Т. Старух. Другий соліст І. Самокіш, баритон, відспівав дві пісні. Концерт закінчено виступом хору, що вперше виконав Степаненка „Благословена", уривок з „Неофітів" з сольом п-і М. Мурованої - Ясінської.

В мистецькій формі прикрашено сцену під наглядом інж. Р. Степаняка, який намалював портрет поета в молодому віці на 5 стіп високий.

Про концерт появилися знімки і короткі статті в англійських газетах.

Не беремося оцінювати поодинокі точки концерту, але уважаємо, що в цілості концерт був вдалою культурною імпрезою громади, в чому велика заслуга працьовитого й терпеливого дириґента інж. Р. Степаняка. Всі фортепіянові супроводи для солістів і хору виконувала п-і Н. Головінська.

На концерт прибуло 600 осіб, з чого велике число неукраїнців, а між ними посадник міста Милвил.

На доказ, що хор представляє мистецьку одиницю, це пропозиція місцевого концертового підприємства заключити з нами контракт, на що ми ще не готові, хоч остаточно ще не вирішено цієї справи. Чистий прибуток з концерту виносить понад $400.

Комітет почувається до милого обов'язку висказати кожному зокрема, що в якийнебудь спосіб причинився до святкування, найщирішу подяку.

При тому повідомляємо, що збірка на пам'ятник Шевченкові переводиться дальше на терені Південного Ню Джерзі.

Комітет Пам'ятника Шевченкові Південного Ню Джерзі з осідком в Милвил.

Нюарк і Випани в пошану Маркіяна Шашкевича

Ювілейний Комітет, що його очолює Препод. о. Григорій Новак ЧНІ, робить старання гідно та достойно відзначити 150-річчя з дня народин прибудителя Західньої України о. Маркіяна Шашкевича в Нюарку, Н. Дж., а рівночасно і в поблизькій українській парохії Випани, Н. Дж., де душпастирем є Всч. о. Йосип Панасюк.

Ювілейні імпрези відбудуться в Нюарку 26 листопада ц. р. в залі Української Централі при 180 Вілліям вул., та в громаді Випани, Н. Дж., 3 грудня в парохіяльній залі.

Ювілейний Комітет стоїть на становищі, що в обидвох громадах неповинно забракнути ані одного українця (ки), що не взяли б участи у згаданих святкуваннях. Масова участь у ювілейних імпрезах, це доказ нашої національної свідомости та нашої зрілости. Шевченківські святкування у Ювілейному році 1961 проходили при масових здвигах народу, хай же і ювілейні Шашкевичівські святкування проходять так само.

Отець Маркіян Шашкевич, — це український католицький священик. Йому ціле тудземне життя просвічували ідеї всенаціонально-українські. Для тих же ідей жив, для них працював, боровся та помер пробудитель Західньої України о. Маркіян Шашкевич.

Божественна Літургія в наміренні Українського Народу відслужиться 26 листопада ц. р. в каплиці шкільній при вулицях Сандфорд та Айві в год. 11.30 перед полуднем, а зараз же після Панахида за душу світлої пам'яті о. Маркіяна Шашкевича.

Засвідчім свою масовою участю, що нам ідеї, що їх голосив о. Маркіян Шашкевич дорогі, та близькі нашому серці.

За Ювілейний Комітет:
о. Григорій Новак ЧНІ — голова; **Михайло Добуш** — секретар

На пам'ятник Т. Шевченкові з Байону, Н. Дж.

На пам'ятник Тарасові Шевченкові, котрий має бути побудований у Вашинґтоні, зібрав Андрей Басараб від слідуючих жертводавців: Братство св. Арх. Михаїла, Відділ 213 УНСоюза $100; Українське похоронне заведення 86 Вест 14 Стр. В. Когут $25; по $10: А. Жуковська, П. Демків; по $5: Н. Шишка, Н. Бабяк, Л. Гриник, Шкапяк, П. Пушкаренко, С. Липа, Н. Басараб, Л. Бурґела, П. Буковинець, Н. Федорик, А. Путас, Л. Ґавазин, М. Ґавазин, М. Когут, Д. Лаба, И. Ошуст, Г. Кривий, В. Салій, І. Романків, І. Костик, М. Солонинка, И. Стахів, Г. Захарійчук, А. Висноцька; по $2: І. Сомик, А. Борис, Н. Федишин, М. Клепач, І. Поручинський, М. Полевий, М. Росоловський, В. Савран; по $1: М. Росоловська, Н. Макар. — Разом зібрано $ 283. Перед тим зібрано $45 і відіслано. — Загальна сума робить $328 — Дякуємо від Комітету і від себе всім жертводавцям, що жертвували, скільки могли на ту благородну ціль. Збірку продовжую далі і прошу не відмовити. — Жертвуйте, хто скільки може, хай не забракне Вашого імени в спису на пам'ятник Тарасові Шевченкові!

„Мати-Наймичка" в Ню Гейвені, Конн.

В рамцях Шевченківських імпрез відбулася в Ню Гейвені 30-го серпня вистава-мелодрама „Мати - Наймичка" Тогобочного. Вистава була дбайливо приготована і вміло проведена п. С. Мілянським, досвідченим режисером. — Ролі зі співами виконали: п. В. Мілянська, відома співачка, — наймичка, Іван Петрончак — Марко, Ольга Петрончак — Настя і Палажка, М. Лісевич Трохим і Х. Лукомська, молоденька дебютантка — роля Ганки. — В. Фіцалович виконав вдатно ролю Федора. Н. Задорожна — Домахи, Лозинський — Петра і П. Подригуля ролю Потапа. — Фортепіяновий супровід до співів проводила учениця Українського Музичного Інституту Г. Петрончак. — Вистава пройшла з повним успіхом в заповненій залі української греко-католицької парохії. Публіка нагородила виконавців і режисера рясними оплесками.

Р. М.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена!

Український Вечір у словінців в Буенос Айресі

(єдо) Словінська організація в Буенос Айресі „Словенська Культурна Акція" зорганізувала 16 вересня симпатичний Український Вечір, присвячений вшануванню пам'яті Тараса Шевченка з нагоди його столітнього ювілею. Невеличкий, але дуже затишний і гарний сальон Бульріха заповнився словінцями та запрошеними українськими гостями. Цих останніх привітав у вступній промові п. Р. Юрчич, голова СКА, а зокрема д-ра В. Іваницького, голову Української Центральної Репрезентації, проф. Є. Онацького — відомого письменника, автора великого „Українсько-італійського словника", п. Гр. Голіяна, редактора „Українського Слова", та О. Яхна, голову САУС-у — Союзу Арґентинсько - Українських Студентів.

Після вступної промови п. Юрчича, п. Божо Вівод продеклямував „Заповіт" Т. Шевченка в перекладі проф. Т. Дебеляка, заступника голови СКА, властивого організатора Вечора, членів Інтернаціональної Академії Вільної Науки в Парижі, члена ПЕН-Клюбу в Лондоні.

Після деклямації, присутні, стоячки, прослухали „Заповіт" на платівці в виконанні хору „Думка".

Потім п. Божо Фінк відчитав доповідь п. ред. Гр. Голіяна „Україна в минулому", в перекладі на словінську мову проф. Т. Дебеляка. О. Яхно продеклямував уривок із „Гамалії" Т. Шевченка в оригіналі, щоб присутні зазнайомилися з звучанням української мови в Шевченковій поезії.

Після короткої перерви, під час якої були награвані платівки з українськими піснями, головно на слова Т. Шевченка („Така її доля..."), професор Т. Дебеляк відчитав докладну доповідь про творчість Шевченка, яку ілюстрував численними власними перекладами уривків із творів Шевченка на словінську мову. Чимало місця відвів він у ній також малознаним у нас культурним словінсько - українським зв'язкам у минулому, висловивши певність, що у будучому ці культурні зв'язки все зростатимуть. П. Б. Вівод продеклямував Шевченків „Іржавець" у перекладі п. Т. Дебеляка, і на цьому симпатичний вечір мав би закінчитися, але д-р В. Іваницький попросив дозволу в організаторів вечора ще висловити в імені Української Центральної Репрезентації подяку, організаторам Вечора і всій словінській культурній Громаді за вияв пошани до нашого великого Поета й Апостола національного Відродження України та приязни до українського народу. Такі вечори, без сумніву, можуть лише сприяти все більшому порозумінню між нашими народами, що, належачи до одного слов'янського пня, знаходяться тепер однаково в поневоленні.

Треба ще згадати, що в початку вечора проф. Т. Дебеляк звернув увагу присутніх на гарне число місячника „Ель Коррео" за липень - серпень ц. р., що його видає ЮНЕСКО і що в ньому на чотирьох сторінках видруковано гарну статтю про Т. Шевченка з його портретом.

Сцена сальону, де відбувся вечір, була теж прикрашена портретом Т. Шевченка та національними барвами українськими та словінськими, в тісному єднанні.

Докладні статті про цей „Український Вечір" були видруковані в політичному словінському тижневику „Свободна Словенія" з 21 вересня 1961 та в „Глосі" — органі Словенської Культурної Акції з 30 вересня 1961.

● **Східньо - німецький** комуністичний уряд заборонив лікарям писати рецепти на ліки, що їх не можна дістати в східньо-німецьких аптиках. До цього часу східньо - німецькі лікарі часто приписували хворим ліки, що їх можна було дістати тільки у західньо-берлінських аптиках.

Зі спорту

„ЛЕВИ" В НЕБЕЗПЕЦІ!

„Леви" — Фортуна 3:3 (0:1).

У неділю, 8-го жовтня ц. р. розіграли Шикагівські „Леви" четверті із черги футбольні змагання осіннього сезону за першенство Вищої Ліги в „Каліфорнія" парку із німецькою дружиною „Фортуна". Тому, що як „Левам" і „Фортуні" грозить деградація із Вищої Ліги до Першої Дивізії, останні змагання були дуже живі, скорі та драматичні від першої до останньої хвилини.

„Леви" виступили до цих змагань дещо підсилені Юрієм Романенком, Кратом та Мелешком, але без Снилика та Андрушка. Левам треба було дуже завзято змагатися та боротися, щоб вирівняти дефіцит 0:3 в 65-й хв. гри та врятувати одну дуже цінну точку, а може навіть побут у Вищій Лізі на 1962-ий рік.

Конто змагань відкрила „Фортуна", добивши м'яч до порожніх воріт, що його випустив із рук воротар Кашуба в 7-ій хвилині гри. Акції переходили дуже скорим темпом від одних воріт до других.

Наш воротар Кашуба зазнав контузії руки в 22-ій хв., ратуючи свої ворота в складній та грізній ситуації. Його місце зайняв молодий помічник Крат і він вповні заступив розбитого Кашубу й в значній мірі причинився до врятування одної точки. „Фортуна" підвищила вислід 2:0 в 60-ій хв. гри через зневагу нашої оборони. У 65-ій хв. Стахровський виконював наріжника, але німецькі глядачі йому перешкаджали й почалася мала бійка між глядачами і змагунами. Наші оборонці були на площі „Фортуни" і тоді правокриловий „Фортуни", зловивши м'яча ніким не покритий побіг на наші ворота й стрілив Кратові треті ворота не до оборони.

Одначе „Леви" не падали духом та не здавалися. В 68-ій хв. Караван скоротив вислід 1:3. „Леви" дальше тиснули „Фортуну", а німці боронилися та фавлювали. У 85-й хв. Терлецький сильним поземим стрілом через мур німців із вільного удару із 16-ки скоротив 2:3. Лівокриловий Стахровський обробивши правого оборонця „Фортуни" у 85-й хв. прекрасним та блискавичним стрілом вирівняв рахунок 3 : 3.

„Леви" виступили до останніх змагань під новим керівництвом п. Володимира Шлапака, бо ланковий дружини п. Роман Андрушко зрезиґнував із цього посту. „Леви" ще мають грати троє змагань, а це проти Швабен, Словаків і Вандерерс і мусять перемогти Словаків і Вандерерс, щоб остатися у Вищій Лізі на 1962 рік. В останню неділю, 8-го жовтня ц. р. Словаки зовсім несподівано перемогли італійців Марунс 4:2 та тим самим мають 10 точок із „Левами" та „Фортуною".

В передзмаганнях резерва „Левів" програла до резерви „Фортуни" 1:2. Одинокі ворота стрілив Юрій Кашуба. Наші юньйори також програли до юньйорів „Фортуни" 0:2. Наші найменші — „Левенята"-доріст програли в суботу, 7-го жовтня ц. р. до доросту німців Рамс 1:2. Одинокі ворота стрілив Зенон Кіцала. Гра була рівнорядна і реміс був би справедливий, але суддя німець подиктував „Левенятам" карного коп за ніщо в останній хвилині гри, щоби помогти своїм землякам Рамс. Остання субота 7-го й неділя 8-го жовтня це були успішні для футбольних дружин „Левів".

Сумівські „Крила" зремісували із сербами Ютс 2:2. Ворота стрілили Степан Боднар і Мирон Мандзій. Серби грали дуже гостро та брутально. Резерва „Крила" перемогла резерву Ютс 4:2.

У неділю, 15-го жовтня ц. р. відбулося вінчання заслуженого футболіста „Левів" Аркадія Ляхова із панною Марією Смаль в катедральному храмі св. князя Володимира. З цієї нагоди управа т-ва в імені УАСТ „Леви" бажає панству Аркадієві та Марії Ляховим много літ та багато щастя та успіхів у їх подружжі та дальшому житті.

Петро Головатий

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ НАШИХ КЛЮБІВ В НАСТУПНУ НЕДІЛЮ

УСК Ню Йорк — Балтімор, мистецькі змагання Інтер Ліги, відбудуться в неділю, 22-го жовтня, о год. 2.30 по пол., на грищі УСК-у в Коледж Пойнт, Н. Й.

„Тризуб", Філаделфія — Айнтрахт, Ню Йорк, мистецькі змагання Інтер Ліги, відбудуться в неділю, 22-го жовтня, о год. 2.30 по пол., на грищі Айнтрахту в Асторії, Н. Й.

„Чорноморська Січ", Нюарк — Айріш Амерікенс, мистецькі змагання Футбольної Ліги Стейту Ню Джерзі, відбудуться в неділю, 22-го жовтня, о год. 2.30 по пол., на грищі Нейрн Філд в Карні, Н. Дж.

ЧОМУ МОСКВА ЗАГОСТРЮЄ МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ?

(Закінчення із стор. 2-ої)

...ж на Берлін дивитися як на одну з стратегічних позицій у великому пляні закордонної політики Кремлю, тоді ясно, що послаблення Німеччини відкриє нові великі перспективи для Росії, наприклад, для натиску на інші європейські держави. Як недавно сказав американський сенатор Дірксен: Петро 1-ий пробивав вікно в Европу у Балтиці, а Хрущов плянує пробити вікно в Америку на Атлантійському океані.

Натиск на Берлін — це тільки елемент міжнародної стратегії Кремлю, що має в собі всі риси обхідного маневру. Не треба забувати, що під час кризи довкола Берліну в 10-их роках Москва допомогла Мао Тсе-тунґові заволодіти Китаєм. Сконцентрувавши увагу світу на Берліні в 1961 році, Кремль проводить широку підготовчу акцію в Африці, насамперед в Конґо, у В'єтнамі і, що найважливіше, в Латинській Америці. Програвши весною цього року в Конґо, Москва зуміла не тільки послабити по черзі позиції тих конґолійців, які прогнали її з Конґа, але також руками Об'єднаних Націй просувати своїх людей на пости в центральному уряді. Немає сумніву, куди вестимуть Конґо різного роду ґізенґи на постах заступників прем'єрів. Якщо йде про В'єтнам, то ясно, що Москва відновить там фронт і знову зосередить увагу Америки і світу на ньому, якщо тільки буде для цього готова. Найбільш небезпечне і складне становище в Латинській Америці, де соціяльні, економічні й психологічні моменти створюють надзвичайно сприятливу нагоду для комуністичної інфільтрації. Тому не треба буде дивуватися, коли, після сякого-такого компромісу в Берліні, світ, а зокрема Америка, стане перед новою в'єтнамською, лаоською, або, наприклад, бразилійською чи домініканською кризою.

Остання, п'ята причина, чому Хрущов загострює становище — це трудноші в його власному запіллі. Коли сільське господарство Совєтського Союзу все ще перебуває в стані глибокої кризи, коли й досі половину продукції м'яса, сала, молока і чотири п'ятих продукції яєць дають не колгоспи, а присадибні ділянки селян, що виносять не більше як 4% всієї посівної площі, коли, як інформує сама совєтська преса, у головних містах України і Росії бракує городини і овочів, коли так звані хулігани нападають на станиці міліції, коли серед молоді, включно з комсомольцями ширится апатія, коли в проєкт програми компартії ССCР, цей жалюгідний конґльомерат беззмістовних фраз і обіцянок, ніхто не вірить, коли на тлі шовіністичної російської великодержавницької дурійки ведеться русифікація не-росіян, що викликає чимраз більше їх невдоволення, — ясно, що Хрущов має всі причини зчиняти міжнародні авантюри і страшити народи СССР маривом німецького реваншизму.

Як же все це скінчиться? Звичайно, небезпечно ворожити в політиці, і ніхто не може гарантувати, що силою якогось припадку не прийде до мілітарного зудару. Але я думаю, що Берлінська криза закінчиться так званим компромісом, на рахунок Заходу, значить Хрущов одержить багато з того, чого він вимагає. Не забуваймо, що він вже досягнув дуже багато, безкарно встановивши кордон у Берліні. Мабуть, у Кремлі самі не вірили, що це їм так легко вдасться. Коли ж вдалось, вони вимагатимуть ще більше, до демілітаризації Німеччини і виходу з НАТО включно. Очевидно, покищо цього вони не осягнуть, і за це в Кремлі воювати не будуть. Але це є ціль совєтської закордонної політики.

Проте, водночас Хрущов дещо втратить. Він втратить великий в очах сателітів і народів СССР аргумент німецького мілітаризму, злочини якого в минулій війні ці народи пам'ятають. Самими „американськими" монополіями" йому дуже важко лякати поневолені народи. Бо досі вони про ці монополії знають із одержуваних і перепродуваних на чорному ринку пакетів з Америки. На тлі існуючих національно - політичних і соціяльних протиріч в СССР це тільки збільшуватиме труднощі Москви. Постає тільки питання: чи цей факт беруть до уваги вільні народи? Дотеперішній досвід змушує дивитися на це скептично.

ПОГОНИЧ ВЕРБЛЮДІВ З ПАКИСТАНУ ГОСТЕМ ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА

По ЗДА відбуває тепер подорож пакістанський погонич верблюдів Башір Агмед, з яким познайомився віце-президент Линдон Джансон під час своїх відвідин у Пакістані. Башір Агмед був гостем Віце-президента Джансона на його тваринній фармі в Джансон Ситі, в Тексасі. На фото: Башір Агмед (з шапкою в руці) відбуває проулянку по ріці Лялно на моторовому човні, що ним керує Джансон.

Д-р ЗЕНОН Т. ПРИСТАШ

(Посмертна згадка)

25 червня відійшов в Гартфорді Конн. у вічність на 75 році життя сл. п. д-р Зенон Теофіль Присташ. Похорон відбувся 28 червня на український цвинтар в Глезенбері (Glastonbury, Conn.).

Покійний перед і під час війни був знаний суспільний діяч Сяніччини і Устріччини. По званні адвокат, вів адвокатську канцелярію в Устриках Долішних.

Сл. п. д-р Присташ походив із патріотичної священичої родини. Батько покійного о. Ілля Присташ був довголітнім парохом і деканом в селі Михнівці Турчанського повіту, де молодий Зенон провів дитячі літа, а згодом вже як студент прав, був політичним і культурним провідником села і околиці. Радина Присташів, себто батько і сини, причинились до політичної зрілости і культурного і господарського піднесиння, не лише свого села, але і цілої околиці. Ще за Австрії, за їх почином постали в Михнівці читальня „Просвіта" і щаднича каса Райфазенка, а згодом і кооператива. Ці інституції були цею морською міхтарнею, на яку орієнтувалася ціла околиця.

В роки Визвольних Змагань, покійний д-р Зенон із своєю ріднею активно включився в творення і закріплювання української держави, організуючи з місцевої людности силу, що допомогла перебрати владу від Австрії в українські руки в повітовім місті Турка.

Веселої і товариської вдачі, нераз в невигодах, не доїдаючи і без сотика в кишені, не нарікав, а завжди був повний енергії і творчости для свого народу, за що був переслідуваний і в'язнений польською і німецькою владою.

Останні роки свого життя в Америці, покійний проживав осамітнений, але і до останніх днів живо інтересувався народними справами, і дослівно ніодна імпреза не обійшлася, щоб д-р Присташ не був присутній, хоч його фінансові спроможності були направду незавидні.

М. С.

● Директор агенції „Харчі для миру" МекҐоверн повідомив, що видає 4,500,000 фунтів муки пшеничної, кукурудзянки і порошкованого молока на допомогу тим, що потерпіли від повені в Південному В'єтнамі.

Посмертні згадки

Іван БЕДНАРСЬКИЙ, — член Т-ва „Згода", Відд. 20 УНСоюзу, в Дітройті, Миш., помер 1-го жовтня 1961 р., на 70-му році життя. Покійний народ. 1891 р. в селі Гуминськах, повіт Теребовля, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Теклю, доньку Марію, зятя і внука. — В. Й. П.!

А. Триш, секр.

Василь ВОЛЯНИК, член Б-ва Сош. Св. Духа, Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, помер 25-го вересня 1961 р. Покійний походив з місцевості Конюшків, пов. Броди. Був тихої вдачі та жертвенний. Належав також до інших українських організацій і був дякоучителем, чим придбав собі багато прихильників. Покійний полишив у смутку дружину Анну, 2 доньки: Ольгу й Мирославу, сина Олега, 2 внуків, братів та сестер з родинами. Похорон відбувся 29-го вересня 1961 р. з пох. заведення до церкви св. Духа, при участі Родини, Членів Б-ва, Приятелів та Знайомих. Покійного поховано на цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Клівленді, Огайо. — В. Й. П.!

В. Пулк, секр.

Петро КІШПАН — довголітній член Б-ва св. Димитрія, Відд. 288 УНСоюзу в Бетлегемі, Па., помер нагло в дні 20-го вересня 1961 року. Покійний полишив у глибокому смутку 3 доньки: Марію, Павліну та Анну і сина Петра. Походив зі села Гірча, пов. Добромиль, Зах. Україна. Похорон відбувся 25-го вересня 1961 року, при участі Родини, Членів Б-ва і Приятелів з української кат. церкви св. Йосафата, на церковний цвинтар. — Вічна Йому Пам'ять!

Д. Мушастий, секр.

ТАРЗАН, ч. 4733. Не вбивайте, Ідіоте!

TARZAN CLASHED, CLUNG DESPERATELY TO HIS HOLD ON THE WRITHING PANTHER.

HE TIGHTENED A SINEWY ARM ABOUT ITS THROAT, RAISED HIS KNIFE—

BUT SUDDENLY, UNBELIEVINGLY, HIS THRUST WAS STAYED BY A BELLOWING VOICE. "STOP, YOU IDIOT—STOP!"

В несамовитій сутичці Тарзан розпачливо тримав пантеру, яка звивалася.

Він стиснув мускулястою рукою її шию і витягнув ніж...

Аж нагло, це неймовірне! — його удар був припинений громовим голосом. — Зачекайте, ідіоте, не вбивайте!